

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права

Кафедра германської філології та перекладознавства

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 035 Філологія

Шифр і назва спеціальності

Спеціалізація 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

на тему: **«Лексичні та синтаксичні особливості перекладу
промов сучасних політичних діячів із медичною та
соціальною тематикою на прикладі промов
Джо Байдена та Бориса Джонсона»**

Шифр _____

Виконала:

студентка 2 курсу, група ФПАм-20-1 _____ Л.П.Васильчук
Підпис Ініціали, прізвище

Керівник: к. філол. н., професор, _____ О.В.Ємець
Вчене звання, науковий ступінь Підпис Ініціали, прізвище

Нормоконтроль: к. пед. н., доцент _____ О.О. Мацюк
Вчене звання, науковий ступінь Підпис Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри проф. Бойко Ю.П.

“ _____ ” _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ЯК РІЗНОВИД ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ.....	8
1.1 Поняття функціонального стилю.....	8
1.2 Особливості публіцистичного стилю в сучасному політичному дискурсі.....	16
1.3 Лінгвостилістичні ознаки та прагматична інтенція політичних промов.....	22
1.4 Аналіз основних принципів та перекладацьких прийомів при перекладі політичних промов.....	27
Висновки до Розділу 1	37
РОЗДІЛ 2 ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ.....	39
2.1 Основні перекладацькі трансформації при перекладі промов сучасних політичних діячів Джо Бадена та Бориса Джонсона.....	39
2.2 Основні лексичні трансформації при перекладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона.....	43
2.3 Основні синтаксичні перекладацькі трансформації при перекладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона.....	49
2.4 Основні стилістичні прийоми під час перекладу промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона.....	57
Висновки до Розділу 2.....	68
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	70
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

ВСТУП

Сучасний світ характеризується активним розвитком політичних процесів, які не тільки формують позицію держави у світовій спільноті, а й мають великий вплив на всі сфери людської діяльності, виступаючи в ролі рушійних сил у будь-яких аспектах життя людини. Вміння правильно висловлюватися та доносити свою думку до населення країни формує певний імідж політика дає можливість розуміння напрямків та шляхів подальшого розвитку країни.

З розвитком суспільно-політичного устрою була змінена та вдосконалена структура публічного виступу в залежності від рівня освіти слухача, важливості події тощо. В результаті виникла офіційна політична промова, як засіб спілкування між політиками та людьми. Публічні виступи повинні бути сформовані відповідно до певних правил та норм, включаючи норми ораторського мистецтва та лексико-стилістичні особливості, що є на сьогодні завданням спеціальних підрозділів при політичних штабах. Але прагматична інтенція не змінилася, проте була дещо модернізована відповідно до вимог часу, залишаючись головним елементом створенні мовленнєвого тексту виступу політиків.

Актуальність дослідження полягає у зростаючій зацікавленості політичним дискурсом у всьому світі та потребою вірної та адекватної його інтерпретації при перекладі, та у аналізі промов Бориса Джонсона та Джо Байдена останніх двох років, які базуються на сучасному матеріалі.

Зміна дослідницької парадигми з формально-структурованої на функціональну зумовило те, що саме функціональній стилістиці належить чи не найперше місце в формулюванні засад авторських інтерпретативних методів аналізу тексту. Цим проблемам присвятили праці: Г.Васильєва, Г. Винокур, В. Виноградов, О.Дубенко, українські лінгвісти: С. Єрмоленко, К. Городенська, М. Пилинський, Т. Панько, Л. Шевченко та інші.

Політичний дискурс як поняття лінгвістики вивчається порівняно недавно. Поле мовознавчих досліджень є лексичні особливості, граматики, семіотика тощо. В цьому науковому полі здійснюється діяльність таких науковців як П.Анрі, Є.Верона, К.Гільомен, Ж.Зайдель, Ж.Пуату, Ю.Хабермас та інших, а також вітчизняних вчених: М.Ільїна, Г. Почепцова, та інших.

Проблемам лексико-стилістичних засобів та лексичного складу політичного тексту присвятили праці О.Малишева, О. Мусаєва, Н.Таратинова, Б.Теплов, Т.Ушакова, О.Філатова, О.Юданова та інші.

Проаналізувавши проблемні питання перекладу політичних промов, можливо стверджувати, що попри велику кількість досліджень політичного дискурсу питання лексико-стилістичних особливостей перекладу політичних промов з англійської на українську мову залишаються недостатньо розробленими та вивченими.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота пов'язана з проблематикою наукової теми кафедри германської філології та перекладознавства «Проблеми лексико-граматичної семантики, прагматики та стилістики в когнітивно-дискурсивній парадигмі».

Об'єктом дослідження виступають лексичні, синтаксичні та стилістичні засоби у промовах сучасних політичних діячів.

Предметом дослідження є особливості перекладу промов сучасних політичних діячів з англійської мови, лексичні та синтаксичні трансформації цього перекладу.

Метою роботи є визначення лексичних, синтаксичних та стилістичних виразових засобів у промовах сучасних політичних діячів та прийоми їх перекладу.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- дослідити визначення поняття функціонального стилю;
- визначити особливості публіцистичного стилю в сучасному політичному дискурсі;

- встановити лексичні, стилістичні та лінгвостилістичні особливості політичних промов Джо Байдена та Бориса Джонсона 2019 та 2021 років;
- охарактеризувати лексичні та синтаксичні особливості, основні принципи та перекладацькі прийоми при перекладі політичних промов;
- проаналізувати стилістичні перекладацькі трансформації на прикладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона;

Матеріалом дослідження слугували промови сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона 2019 та 2021 років.

Методи дослідження: метод теоретичного узагальнення, методи компонентного аналізу та синтезу, порівняльний аналіз текстів оригіналу та перекладу, контекстуальний метод, соціолінгвістичний та лінгвостилістичний аналіз, концептуально-логічний аналіз, метод дискурсивного аналізу, елементи кількісного аналізу.

Положення, що виносяться на захист:

1. Функціональний стиль є різновидом мовлення з властивими йому мовними засобами, що використовується для здійснення певної функції мови: спілкування, повідомлення та впливу та співвідноситься з певною соціальною сферою спілкування. Один із важливих різновидів функціонального стилю є публіцистичний, який виконує формувальну функцію відносно колективної свідомості шляхом відбору інформації. Для нього характерна мовна форма стандартизації та виразності, наявність елементів розмовного та художнього стилів для досягнення виразності

2. Лексичні особливості політичних промов: переважають політичні та медичні термінів, а також присутні фразеологічні одиниці. До основних лексичних трансформацій можна віднести конкретизацію та прийом додавання

3. Основні синтаксичні особливості включають паралельні конструкції, умовні речення, та риторичні питання. Основні трансформації, які тут використовуються це - перестановка та синтаксичне уподібнення.

4. Серед стилістичних особливостей у політичних промовах переважають метафора та метонімія. Трансформації, які використовуються відповідно до стилістичних особливостей : перестановка та дослівний переклад.

5. У Джо Байдена зустрічається здебільшого розмовна лексика, застосування метафори та метонімії є також не рідкістю. Можна знайти повтори, які він використовує для підкреслення інформації. Мовленнєвою характеристикою Джо Байдена можна ще вважати використання риторичних питань. Мова цього політика є більш простіша, Джо Байден здебільшого апелюється на майбутній час.

На відміну від свого лідера, Борис Джонсон використовує теперішній час, повторення модальних дієслів є частим явищем, Засобом вираження переконаності у промовах є займенник *we*. На синтаксичному рівні переважають умовні речення.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше аналізуються лексичні та синтаксичні трансформації в перекладі промов Джо Байдена та Бориса Джонсона.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що її результати роблять внесок у теорію функціональних різновидів мови, систематизують знання про лінгвостилістичні особливості політичних промов. Проведені дослідження розширюють знання про стратегії перекладу промов сучасних політичних діячів.

Практичне значення результатів роботи полягає в можливості комплексно та логічно використовувати їх в процесі підготовки професійних перекладачів, а також при розробці методичних матеріалів, лекційних курсів, спецкурсів та семінарів за спеціальностями теорії перекладу, теорії комунікації та тематики особливостей перекладу промов політичних діячів. Дослідження може бути корисним при вивченні зв'язків між мовою та суспільством, між мовою та політикою та в практичній перекладацькій діяльності.

Апробація роботи. Результати роботи обговорювались на XIII Всеукраїнській науково – практичній інтернет- конференції «Foreign Languages

in Use: Academic and Professional Aspects» 17 березня 2021 року в м.Хмельницький у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова. Основні положення нашої роботи висвітлено у статті «Lexical and syntactical devices of producing the pragmatic effect in Boris Johnson`s speeches»// Foreign Languages in Use: Academic and Professional Aspects: збірник тез XIII Всеукраїнської науково- практичної конференції за міжнародної участі, Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С 72-73.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 73 с. Повний обсяг дослідження – 82 с.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання дослідження, його наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність, визначено матеріал, джерела дослідження та його методи.

У першому розділі висвітлено основні характеристики сучасних політичних промов Джо Байдена та Бориса Джонсона, визначено поняття функціонального стилю, та особливості публіцистичного стилю.

У другому розділі досліджуються лексичні, стилістичні, синтаксичні та прагматичні прийоми перекладу сучасних політичних промов Джо Байдена та Бориса Джонсона.

У Загальних висновках підведено підсумки дослідження роботи.

Перелік використаних джерел нараховує 61 працю зарубіжних та вітчизняних вчених та 16 джерел ілюстративного матеріалу.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ЯК РІЗНОВИД ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

1.1. Поняття функціонального стилю

Характерними стилістичними особливостями та специфікою політичного дискурсу займається **стилістика**. Великий тлумачний словник сучасної англійської мови роз'яснює поняття стилістики як окремий розділ мовознавства, який займається сутністю та специфікою стилів мови, сукупністю виразних засобів мови в межах функціональної мови [13, с. 1392].

На даний момент стилістика отримує впорядковану систему понять, спроектованих на взаємопов'язані концепції та галузі загального та теоретичного мовознавства, на сферу практичного володіння мовою. Як і інші галузі знань, стилістика має свої поняття. Основними з них є стиль, норми, стилістичне значення, вираз, експресія, стилістичні засоби та прийоми. **Стилістика є окремою лінгвістичною галуззю** та як особлива галузь і комплексна система знань про мову підрозділяється на [15]:

- загальну теорію і практику функціонування мови;
- вчення про стилі, жанри і форми мови;
- вчення про функції одиниць мови.

Загальна стилістика (теорія стилістики) охоплює два аспекти мови: структурно-системний (системи та будова мови) та комунікативно-прагматичний (функції мови та способи використання і поширення в суспільстві). Відповідно, виділяють стилістику ресурсів (описову) та функціональну стилістику. В.В.Виноградов пропонував також виділяти стилістику мови або структурну стилістику, стилістику мовлення, тобто різних видів і актів суспільного вживання мови та стилістику художньої літератури [34].

Так, у функціональній стилістиці системність мовлення (диспозиція рівнів стиль – жанр – текст) визначається не як поверхнево представлений набір

специфічних мовних маркерів (для наукового стилю – терміни, наукова номенклатура та ін., для офіційно-ділового стилю – мовне кліше, стандарт та ін., для художнього – образні засоби мови та ін.), а як зумовлена екстралінгвістичними факторами і комунікативною заданістю система, що структурує, моделює і формує стильову специфіку, взаємозв'язок у типологічно представленому тексті різнорівневих мовних одиниць та їх регулярно і специфічно представлених значень.

Звідси перенесення акценту з традиційної дослідницької парадигми опису мовних ресурсів на інтерпретативний аналіз: якими мовними засобами, відповідно до яких критеріїв внутрішньої текстової зв'язності і далі – як конструюється текст / функціональний тип текстів [60, с. 29].

О. Дубенко стверджує: «Інтерпретація мовної системності як відмінності функціонального стилю і текстових варіантів відбувається в площині системного моделювання заданих екстралінгвістичним параметрів такого комунікативного завдання, з одного боку, і персоніфікованої мотивації сенсу, можливості понятійно-конотативного зміщення в площину нового значення або його атрибуції з другого» [60, с. 29-32].

Функціональний аналіз мотивує фактичну теоретичну гіпотезу діалектичної взаємозалежності мови та думки та насправді є предметом багатогранного моделювання в інших галузях наукових знань. Зміни також визначають характер розвитку самого функціонального стилю [60].

Д. Розенталь [47], провів аналіз та водночас уточнення певного набору мовних засобів, які є специфічними для кожного стилю. Перше зауваження було зроблене лінгвістом між загальномовними стилістичними ресурсами, які лежать в основі функціональних стилів та конкретними мовними ресурсами, які утворюють підсистему стилів з унікальним стилістичним забарвленням та єдиними стандартами використання.

На думку дослідника, те, що насамперед визначило принципи лінгвостилістичного аналізу протягом наступних кількох десятиліть, це особливий мовний ресурс стилістичної системи, своєрідність стилю, що

визначає його «обличчя». Визначення зроблене на основі тези В.В. Виноградова про «живе співвідношення і взаємодію функціональних стилів» [6, с. 82].

Вітчизняна лінгвістика традиційно досліджує мовні стилі в термінах функціональних стилів. Класифікація здійснюється відносно функцій та сфер використання мови, базових диференційних ознак тощо. За М.М. Кожиною: «крім переважної більшості спільних для всіх стилів мовних засобів, навіть найбільш специфічні для будь-якого стилю мовні засоби можуть вживатися в інших стилях» [36, с. 19].

Традиційно у вітчизняній лінгвістичній науковій спільноті поняття функціонального стилю виокремлюється на основі соціальної сфери спілкування або функцій мови, виходячи з її основних завдань відносно політичного дискурсу: впливу на масову свідомість, заклик до певних поглядів та дій, повідомлення потрібної інформації. В українській лінгвістичній традиції найбільш поширеним є **визначення поняття функціонального стилю** за саме цими ознаками [14, с. 59].

Функціональний стиль є різновидом мовлення з властивими йому мовними засобами, що використовується для здійснення певної функції мови: спілкування, повідомлення та впливу та співвідноситься з певною соціальною сферою спілкування [14].

Отже, цей різновид мови обслуговує ту чи ту сферу суспільно-мовленнєвої практики людей і відповідно до цього має свої особливості добору й використання мовних засобів(лексики, фразеології, граматики, фонетики)[59].

Загальними критеріями класифікації функціональних стилів є [59]:

1. Певна сфера суспільної діяльності, в якій формується мовний стиль – всі форми діяльності людини, що породжуються суспільною свідомістю та слугують базою для формування окремого стилю.
2. Форми вияву мови – усна чи писемна.
3. Способи комунікації – масова чи індивідуальна.
4. Означені ситуації чи умови.

5. Певна аудиторія, слухачі чи читачі.

6. Типи та види мовлення –у вигляді монологу, діалогу, полілогу, розповіді, доповіді, промови тощо.

Таким чином, **класифікація функціональних стилів** може варіюватися залежно від класифікаційної схеми. Загалом розрізняють **такі функціональні стилі**, які підрозділяються на окремі підстили [43]:

1. **Науковий.** Внаслідок різноманітності галузей включає: власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний.

2. **Художній.** За літературними жанрами підрозділяється на: драматичний, ліричний, епічний та комбінований.

3. **Офіційно діловий.** Функціональні підстили: законодавчий, юридичний

4. **Публіцистичний.** За мовними особливостями та способом подачі інформації підрозділяється на: художньо-публіцистичний, стиль ЗМІ, есе, науково-публіцистичний.

5. **Розмовний.** Типові форми мовлення: діалоги та полілоги. Жанри реалізації: бесіда, лист.

6. **Конфесійний.** Забезпечує спілкування у межах релігійних питань.

7. **Епістолярний.** Обслуговує сферу письмових приватних відносин

В наш час досліджується також **ораторський** (стиль релігії і церкви: релігійних відправ, молитов, проповідей, церковних книг тощо) стилі як окремі функціональні стилі. Відповідно, кожний функціональний мовний стиль відрізняється унікальними стильовими та лексичними ознаками. Дані функціонально-стильові особливості кожного тексту вказують на характерну приналежність його до певного мовного стилю [59].

Кожен функціональний стиль має [59]:

- визначену сферу поширення – коло мовців;
- функціональне призначення – спілкування, повідомлення інформації, впливи тощо;
- характеристики та певні ознаки – спосіб та форми викладу;

- систему мовних стилістичних норм та засобів – лексику, граматику, фразеологію тощо.

Британська лінгвістична традиція поняття функціонального різновиду мови пов'язує з терміном мовлення або реєстр мови. Це поняття реєстру розуміє не особливий різновид мови, а загальноприйнятий вид. Різні види реєстрів відрізняються мовними засобами, які обираються для необхідної ситуації спілкування, тобто різниця визначається за формальними ознаками: якщо мовлення за екстралінгвістичними чинниками належить до різних ситуацій але лексичних чи граматичних розбіжностей не виявляють, вони належать до одного реєстру. Критерії, що виокремлюють ознаки реєстрів [14, с. 54]:

- стосунки мовців, тобто кількість учасників комунікації, рівність соціальних статусів, ступінь знайомства тощо, що зумовлює певний стиль спілкування – розмовний, безособовий або невимушений;
- засіб спілкування, тобто повідомлення передається від джерела до цільової аудиторії – письмові засоби, усні чи друковані засоби масової інформації;
- соціальна функція визначається роллю лінгвістичного повідомлення як форми соціальної діяльності – приватні ролі реєстрів: привітання, співчуття, накази та громадські ролі реєстрів: література, юридична документація, журналістика та ін..

За аналогічною моделлю були побудовані **класифікації функціональних стилів** англійської мови, запропоновані Р. Кверком, Дж. Лічем, С. Грінбаумом, Дж. Свартвіком [14, с. 54]:

- за ставленням слухача та мовця (автора чи читача) - суворо / високо офіційний, офіційний, нейтральний, неофіційний, фамільярний;
- за засобом вираження – книжковий та розмовний;
- за тематикою повідомлення науково-технічний, юридичний, газетних повідомлень та ін..

В історії американської лінгвістики вивчення функціональних різновидів мови відбувалися з точки зору соціального статусу та культурного рівня мовця, що викликало наукові дискусії щодо розмежування цих категорій. Однак концепція доречності Дж. Кеньона стала досягненням та розділила поняття «правильність» чи «неправильність» оцінки стосовно культурних рівнів. Стилї за ступенем правильності неможливо протиставляти, а лише вважати доречним використання мовних засобів стосовно конкретної ситуації спілкування. Саме цей погляд відносно стилістичної правильності мовлення поділяють практично всі лінгвісти.

М. Джус виділив функціональний різновид мови, що дозволяє встановити гомеостатичну рівновагу у різних соціальних ситуаціях, а використання лінгвістичних засобів як частину культури суспільства, яка перебуває у гомеостатичній рівновазі (коли системі властиво підтримувати внутрішню стабільність) з іншими її частинами. **Класифікація функціональних стилів** М. Джуса становить собою ієрархію п'яти стилів [14, с. 56]:

1. **Frozen** (суворо офіційний, піднесений, церемонний), що передбачає суворо офіційні стосунки комунікантів. Комунікативні ситуації урочистих та вагомих для життя суспільства подій, офіційних церемоній, судових процедур, нарад, релігійних служб. Переважно стиль монологічного мовлення, що характеризується ускладненим, книжним синтаксисом та великою кількістю так званих фіксованих лінгвістичних одиниць або формульних виразів, мовних стереотипів, кліше.

2. **Formal** (офіційний), передбачає офіційно-ділові стосунки. Важливі події, які вимагають ретельного підбору мовлення: наукові доповіді, спеціальна література, підручники та формальне писемне мовлення тощо. Стиль монологічного мовлення, зосередженість на основній темі без сторонніх спостережень. Синтаксис та вокабул яр різноманітні та ускладнені, лексика формально не фіксована без стереотипів.

3. **Consultative** (консультативний, нейтральний), передбачає рутинно-ділові стосунки комунікантів. Щоденні ситуації розмовного та писемного мовлення, що не мають особливого значення, спілкування в неформальній ситуації.

4. **Casual** (невимушений), передбачає приватні та дружні стосунки. Розваги, відпочинок, родинне та дружнє спілкування із застосуванням звертання, скорочені синтаксичні структури, нечітку вимову, вживання сленгу, ідіоматичних виразів.

5. **Intimate** (інтимний), передбачає родинні та домашні стосунки. Спілкування з найближчими рідними та друзями, коханими. Еліптична мова інтимного спілкування, частково незрозуміла стороннім.

Цей підхід відрізняється від традиційної класифікації. Перший стиль можна вважати художнім, другий стиль підпорядковується як офіційно-діловий. Стиль **Consultive** та **Casual** можна віднести до розмовного. Останній стиль вважається епістолярним. За цією класифікацією не виділяється публіцистичний стиль.

Американські дослідники приділяють увагу не тільки соціолінгвістичним аспектам вивчення стилю, але й практичним аспектам з метою виявлення мовленнєвих стратегій для досягнення найбільш ефективних засобів мовленнєвого спілкування, комунікативної компетенції мовців. Способи оптимізації спілкування зумовлюють пошуки найбільшого запланованого прагматичного результату з урахуванням поняття стилю в американській традиції.

М. Кожина визначає, що функціональна стилістика дозволяє аналізувати засади конструювання текстів, синтезувати лінгвістичну проблематику досліджень з урахуванням інтелектуальних критеріїв пізнання, типу мислення, персоніфікованою структурою думки мовця. Науковець зауважує, що комплексних досліджень цього специфічно людського комунікативного і ширше – цивілізаційного – феномену ще немає [21, с. 41].

Думка Л. Шевченко з цього приводу: це положення, визначене як конкретна послідовність щодо кожного функціонального стилю, фактично містить в собі ще ряд факторів, які, хоч і належать до позамовної дійсності, не тільки формують тип висловлення, але й безпосередньо впливають на мовний розвиток даного типу мовлення. Сюди входять фактори підготовленості аудиторії до сприймання тексту, традиція у формах висловлення, яка кодифікує певні елементи мовлення (звідси походять кліше офіційно-ділового і частини публіцистичного стилю), розвиток літературної норми, що відбиває загальні процеси розвитку суспільства та ін. Фактори ці нерівнозначні. Деякі з них є первинними і основними при формуванні того чи іншого стилю мовлення, деякі – диференціюють види мовлення в межах самого стилю і виступають як вторинні, зовнішні щодо самої системи мовних засобів, проте саме вони виділяють певні типи мовлення і корегують їх систематику (найбільше у сферах лексики, фразеології та синтаксису). «На жаль, розв'язання багатьох питань, які виникають у зв'язку з постановкою проблеми про зв'язок екстралінгвістичної основи з конкретним матеріалом мовлення, все ще залишається справою майбутнього» [60, с. 96].

Отже, проблема взаємодії власне лінгвістичного та екстралінгвістичного виступає в стилістичних дослідженнях як центральна, методологічно обґрунтована. Вона зумовлює вибір методики стилістичного вивчення взагалі та синонімії зокрема, де свобода дослідника обмежена об'єктивними властивостями реально існуючих явищ, необхідністю правильного відображення мовної дійсності [60, с. 145].

Сучасний погляд на еволюцію функціональних стилів масової інформації ґрунтується на наступному твердженні:

1. Зміни в нормах сучасної літературної мови відбулися у векторах, які зумовили відмову абсолютизувати ідеал художнього мовлення як нормативне вживання.

2. Спостерігається активне використання каналів усного спілкування у сфері публічної комунікації [36, с. 100].

Комунікатор – політик має конкретну мету виголосити промову, яка пояснює факти та наслідки події з його власної точки зору. Сфера презентацій політиків представляє вербальні та невербальні засоби передачі інформації під час виступу. Це загальна характеристика комунікації у сфері політики, коли реципієнт визнає погляд політика та формує висновок, ставлення до нього та реакцію на викладені факти [32].

Політична промова є основним інструментом та способом для політиків звертатися та комунікувати з народом. Цей тип спілкування належить до стилю, що характеризується точністю викладу фактів, правдивістю інформації, чіткістю, послідовністю, об'єктивністю та нейтральністю висловлювань. Засобами виразного мовлення є стилістичні засоби (зазвичай їх використання більш характерне для художнього стилю, завдяки якому політик передає своє ставлення до ситуації та інформує слухача, переконуючи або схиляючи до визнання певної думки).

1.2. Особливості публіцистичного стилю в сучасному політичному мовленні

Система функціональних стилів знаходиться в стані безперервного розвитку, а самі стилі в різній мірі розділені. Визначити межі деяких стилів непросто, і важко відокремити самі стилі від жанрів. Ці труднощі особливо помітні, коли йдеться про політичний дискурс. Загалом, публіцистичний стиль є прямим нащадком античної риторики. Саме поняття публіцистичного стилю має різні тлумачення залежно від трактування різних авторів.

Узагальнене трактування: **публіцистичний стиль** – це різновид функціональних стилів, який виконує формувальну функцію відносно колективної свідомості шляхом відбору інформації. Для нього характерна мовна форма стандартизації та виразності, наявність елементів розмовного та художнього стилів для досягнення виразності [35].

Публіцистика є проміжною сферою художнього, ділового та наукового стилів та синтезує в собі елементи функцій, мовних ознак та засобів цих стилів. Мова публіцистики забезпечує багато ресурсів для вивчення сучасного мовного стилю, з'ясування проблем функціонального стилю у живих стосунках та взаємодіях [50]. Так, І. Арнольд назвав публіцистичний стиль газетним стилем, Ю. Скребнев замінює функціональні риси жанровими та теж вважає його одним із типів газетного стилю. І. Гальперін поєднує з цією концепцією стиль газетної статті, стиль мовлення та стиль есе. У такому підході поняття публіцистичного стилю охоплює мовні досягнення різних жанрів, інтегровані завданням комунікації. Обговорення точок зору мало на меті переконати одержувача прийняти цю точку зору, переконати у правильності запропонованих положень та викликати бажану реакцію на сказане [35, с. 10].

Особливості публіцистичного стилю в орієнтації на масового слухача чи читача та простота стилю, спроби зробити презентацію матеріалів більш доступною, стилі, які безпосередньо відображають реальність живої мови, усі лексичні та виразні зміни живої розмови набагато швидше за художню літературу. У художній мові нові вирази мусять переломитись у спектрі естетики слова, а в науковій пройти ще й фільтр нормативності. Тому найбільш характерним стильовим явищем, що спостерігається у мовах публіцистичного стилю, є проникнення елементів розмовної мови, що значно посилює виразність [55].

Думка Л.І. Шевченко з цього приводу: «розмовна мова щодо функціонального стилю масової інформації є одним із типів актуалізації маргінесу, якщо виходити з позиції регулярність / нерегулярність, чи мовний узус / вихід за узус. І включення його з певними стилістичними настановами до типізованого тексту є одним із напрямків функціонального розвитку мовних ресурсів (аналог до функцій архаїзмів у художньому стилі) – в такому ракурсі маргінес може розглядатися як комунікативний прогрес у мові [60, с. 110].

М. Коваль та Ю. Скребнев, автори «Англійської стилістики», мають думку, що замінювати функціональні риси стилю жанровими, поєднувати

окремі певні риси газетної мови з поняттям публіцистичного стилю невірно. Ці автори також виявили, що в різні газетні матеріали: статті, тексти політичних документів та виступів, статті з різних питань культурного життя, науки та техніки відображають різні стилістичні мовні системи [54, с. 124].

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки **розвиток політичного мовлення** є предметом досліджень. Його складовими є публіцистичний стиль, політичний наратив, політичний дискурс, які служать маркерами національних історичних, культурних та економічних змін. Питання встановлення стилю політичного мовлення вивчали українські мовознавці: деякі дослідники розглядають політичну промову в межах офіційно-ділового стилю (Ф.С.Бацевич), інші звертаються до публіцистичного стилю (Л. Мацько, Л.Кравець), також відносять їх до так званого межового стилю (С. Романюк).

Українська дослідниця Світлана Романюк розповідає про стиль, схожий на «комюніке». Це насамперед повідомлення уряду щодо результатів та процесу дипломатичних переговорів. Стилi визначаються як текстові реалізації моделей та структур, сформованих та закріплених у мовному контексті, як особлива форма організації мовного матеріалу функціонального стилю [46].

Інтерпретація політичного мовлення в рамках офіційно-ділового стилю можлива, але це не зовсім доречно, оскільки мова політика має такі характеристики, як патетика, метафоричність, та звертання, що більше нагадує публіцистичний стиль. Автор підручника «Сучасна українська мова» розрізняє інформативні формально-ділові стилі та публіцистичний, а оскільки публіцистика покликана бути впливовою, її суттєвою рисою є політична гострота та ідеологічне спрямування. Вона підкреслює ідеологічний напрямок [33]. Тому правильніше було б розглядати стиль політичного мовлення в публіцистичному стилі або в публіцистичному стилі з корисними характеристиками офіційно-ділового стилю. Публіцистичний стиль своєю чергою, відповідно до специфіки засобів масової комунікації поділяється на наступні підстилі: газетно-публіцистичний, (підстіль засобів масової

інформації), художньо-публіцистичний (памфлети, фейлетони, нариси, есе) та ораторський [59].

Розмежування стилів також зустрічаються на рівні синтаксису. Тут можна погодитися зі Світлою Романюк, яка вивчала лексико-стилістичні особливості інавгураційної промови Петра Порошенка. Офіційні промови в офіційно-діловому стилі використовують складні речення, дієприкметникові та дієприслівникові звороти та стійкі словосполучення. Комплексне стильове явище спостерігається в публіцистичному стилі, який впливає на слухачів, заохочує його до співпраці, пропагує думки та погляди і, зрештою, формує громадську думку, використовуючи «сплави елементів усіх стилів» [4]. Завдяки характеру мовлення, образам та словниковому змісту політичне мовлення належить до публіцистичного стилю мовлення та відрізняється характерною для нього суспільно-політичною лексикою, емоційно забарвленими словами, метафорами, риторичними питаннями, порівняннями та повторенням.

Тисячолітні практики політичних виступів можна розділити на окремі типи промов: парламентські, передвиборчі, партійні, міжнародні, мітингові, святкові. Однак усі перераховані вище типи об'єднані тим, що текст промови повинен бути написаний у публіцистичному стилі. Тобто їм характерні логіка, виразність, образність, широке використання професійних політичних термінів та часте вживання «високих слів» та виразів.

Політичні виступи в більшості випадків гостропубліцистичні, оскільки містять висловлювання про конкретні думки, погляди, напрямки та ідеалістичні позиції, які неминуче відмовляються від інших позицій, навіть якщо вони не називаються. Попередньо підготовлені усні та письмові політичні виступи завжди повинні бути призначені для виступів у живому спілкуванні. Зрозуміло, що всі можливі засоби, доступні політикам мають бути спрямовані на переконання, а в більшості випадків – на широку аудиторію. Такі інструменти включають зміст мови, позамовні ситуації, вибір часових інтервалів, взаємне ставлення, відстані та навіть вибір одягу. У своїй роботі О. Падалка стверджує, що зміст політичної промови має бути прийнятним та зрозумілим суспільству,

«своєю інформацією, і вербальним її втіленням має відповідати активній чи хоча б пасивній мовній компетенції загальної маси членів етнічного колективу» [38, с. 67].

На початку 21 століття мова публіцистики важлива з точки зору формування, створення та поширення нових засобів вираження, функціональної перебудови словникового запасу, створення та інтеграції нових мовних норм. Періодичні сторінки мають жваву та стильну взаємодію та взаємовплив різних стилів. Сьогодні словники у стилі публіцистики містять одиниці мов з різними функціональними стилями. Попередні дослідження спостерігали продуктивні переміщення словникових одиниць з розмовного (художнього) та наукового стилів до публіцистичного. Це пояснюється різноманітністю сучасної публіцистики, спрямованої на велику аудиторію та універсалізацію. Сьогодні на політичну публіцистику великий вплив надає розмовна мова. [19].

Зрозуміло, що розмовна лексика пронизує публіцистичний стиль як з внутрішніх, так і з зовнішніх причин. До зовнішніх мовних чинників належать формування нового суспільного устрою, продовження демократичних змін у суспільстві, посилення політичних, економічних, наукових та культурних процесів, усунення цензури, протести проти суспільного спаду, нехарактерні для попередніх часів явища, посилення суспільно-політичних процесів тощо. Факторами внутрішньомовними є постійний пошук та використання нових засобів експресивного вираження в контексті інформаційних стандартів та стереотипних виразів, а також їх широке залучення до використання просторічних розмовних елементів. У межах розмовних лексем велика група включає виразність, образність, емоції автора, створює вирази, що впливають на аудиторію, а в деяких випадках містить іронічні зауваження, негативно суб'єктивне ставлення [55].

Чисельну групу стилістичних **переміщень (транспозиції) лексики** у розмовному стилі до мови сучасної публіцистики складають народні просторіччя - назви повсякденних понять та явищ, що надають прості відтінки

невимушеності, стилістично-комунікативний потенціал, що притаманне переміщеним мовним одиницям розмовного стилю. **Транспозиція** розуміється як використання однієї мовної форми як функції іншої. Вузьке розуміння функціональної транспозиції належить до переходу слова з однієї частини мови в іншу або до використання слова як функції іншої частини мови, щодо широкого розуміння – переносне вживання мовних форм у будь-якому контексті [56, с. 638].

Термін «транспозиція» був поширений, щоб позначити образне та інше передавання значення слова. Транспонований просторовий словник містить слова, що мають різко знижене, експресивне забарвлення та оцінюють певну людину, подію чи явище. Стилїзована скорочена лексика використовується як зображувальна, виразно-оцінна, відтворення мовних рис. Про стилістичну взаємодію свідчить також активне використання фразеологізмів у тексті політичних виступів, що в доступній для будь-якої аудиторії виражає сказане та надає поданій інформації емоційного забарвлення та образності. Використання таких переміщень залежить від мети висловлювання – донести думки доступним та переконливим способом. Переміщені одиниці контрастують із нормами публіцистичного стилю та підкреслюють окремі позиції чи явища в контексті нейтрального викладу. Однак слід пам'ятати, що розмовна лексика досить проста у використанні, приводить до певних специфічних характеристик тексту, стираючи межі між стилями та відволікаючи від основної теми чи проблеми [55].

Г. Нецименко, досліджуючи тенденції до активізації розмовної мови у стилі масової інформації, зауважує певні процеси «зниження рівня мовної планки у сфері публічної вербальної комунікації» та пов'язує це зі зменшенням інтелігенції, що є "потенційним носієм та користувачем літературної мови» [36, с. 101].

Проблема постійного оновлення словникового запасу корпусу політичного мовлення характеризується тим, що одні слова стають все більш застарілими, а інші слова з'являються та стають актуальними. Ці механізми

пов'язані з економічними, політичними та соціальними процесами в суспільстві та відображають певний період розвитку мови та національного політичного розвитку держави. В. Виноградов зауважує, що нове словотворення ґрунтується на моделях словотворення, які вже встановлені у мовах або які виникають у зв'язку з відокремленням нових основ та використанням нових елементів афіксації, що слугує загальному розвитку та вдосконаленню словотворення [7, с. 56].

Публіцистичний стиль вмотивований прагматичною функцією, завданням якої є звернення до великої аудиторії. Однак, це має бути інструментом, який може зберегти та примножити традицію та культурну спадщину літературного слова, зняряддя боротьби за чистоту та точність мови. Привабливість публіцистичних текстів заслуговує на особливу увагу у розумінні сучасних проблем мови, наукове та об'єктивне розуміння взаємозв'язку між мовними нормами, мовною культурою та практикою. Номінативні процеси безперервно тривають, відображаючи зміни в навколишньому світі, задовольняючи потреби носіїв мови та включаючи активне використання лінгвістичних та стилістичних засобів та прийомів спілкування. Виступи, заклики та промови сучасних політиків є предметом переконливих лінгвістичних та прагматичних стратегій, мають певну форму погляду на світ та порядок, аргументативність та маніпулятивність, скеровані та прогнозовані на певний інтелектуальний рівень аудиторії та ефективність впливу на електорат.

1.3. Лінгвостилістичні ознаки та прагматична інтенція політичних промов

Політичний дискурс трактується як інституційна комунікація з використанням певної системи знаків, орієнтованих на експертів. Тобто він характеризується власною підмовою. Написання політичної промови – це підготовка тексту для усного виступу політиком перед аудиторією, тобто громадянином певної держави, який найчастіше є потенційним виборцем. Цей

процес багатогранний і тривалий, оскільки вимагає обробки десятків джерел, перевірки фактів та дотримання мовного етикету. Вираз ідеалістичної позиції завжди вимагає пафосу, особливо для великої аудиторії, що можна виразити по-різному: вдалі «шокуючі» перифрази, зіставлення та порівняння, метафори, епітети, об'єктивні та етичні антитези, позитивні заперечення, повторення ідеологем, перебільшена реалізація окремих слів і виразів, точних і дотичних до ситуації, аритмічний синтаксис, виразний тон.

Політичний дискурс уособлює в собі весь комплекс взаємозв'язків між людиною та суспільством. Основні його функції його такі: маніпулятивна, інформативна, аргументативна, функція переконання. Політики під час своїх промов можуть використовувати не тільки певні слова, але й ту чи іншу синтаксичну конструкцію задля досягнення політичних завдань.

Відмінною рисою політичного дискурсу на словниковому рівні мови є широке використання політичних термінів та книжкових слів. Приклади: *to affirm the promise, a vision, an allegiance, heterogeneous*. А також реіндустріалізація економіки, захоплення влади, антикорупційні угоди, основа суспільної довіри. Потрібним є також виділення певних мовних кліше та штампів у промовах політиків: *to bear in mind, to sum up the above-said, time of change, minute of silence*. Мова політичних текстів зазвичай занадто формальна через використання багатьох штампів та кліше, стандартних фраз та характеризується високим ступенем узагальнення оскільки насичена складними словами та словами з абстрактними значеннями. Текст політичної промови характеризується використанням власних імен, точних дат та цифр. Крім того, типовими явищами в політичному плані є використання аббревіатур чи скорочень: *G8, WMD* та ін. [5, с. 9].

Також до мовних об'єктів частого вживання у текстах політичних промов можна віднести **метафори** у якості застосування стилістичних засобів. Політична риторика включає «оголошення війни» з багатьох соціальних питань, таких як бідність, безробіття та хабарництво. Метафори державної війни з негараздами можуть служити потужним інструментом для

обґрунтування певної політичної системи в країні. Він підкреслює нову соціальну політику, представляє її як пріоритетну та демонструє офіційну прихильність до того, чому вона проводиться на державному рівні. Ці метафори мають спонукати певні сподівання у населення, що можливо перемогти цього ворога. Однак оголошення війни соціальним проблемам породжує нереальні та недосяжні очікування на повну перемогу. І коли повна перемога не досягнута (зазвичай це і відбувається), політичний курс виголошується як такий, що призвів до поразки [52, с.19-20].

Л.І. Шевченко наводить приклад застосування лінгвістичних засобів та змішування стилів: «Аналіз синонімії функціонального стилю як одного з рівнів системності мовлення, урахування екстралінгвістичних засад формування стилю, багатства засобів мови і можливостей відбору їх відповідно до завдань спілкування дозволяє уникнути суб'єктивних оцінок при лінгвістичній характеристиці конкретних текстів, тих чи інших одиниць мови. Так, загальновідомий коментар перифрастичних словосполучень метафоричного типу: *біле золото – бавовна; чорне золото – вугілля, нафта; зелене золото – ліси; голубе золото – річки* та ін. відносить їх до мовних штампів. Синонімічна заміна прямої номінації усталеними функціонально метафоричними перифразами – явище нормативне. Характерно, що такі перифрази часто утворюються за певними моделями: *флагман – галузі, індустрії; цитадель–буржуазної науки, реваншизму; хліб – промисловості, сільського господарства; кухня – мілітаризму, буржуазної культури*)» [60, с.145].

У своїх промовах, особливо інавгураційних, президенти багатьох країн використовують **художні засоби** (тропи, стилістичні фігури) та **експресивні прийоми** (порівняльні конструкції, кульмінація та інверсія), що урізноманітнює офіційне сухе мовлення. Найуживанішими тропами в промовах політиків є метафора та епітети, стилістичні фігури представлені риторичними запитаннями, паралельними конструкціями, анафорою та епіфорою [32, с. 5].

Загальновизнаний факт, що політики використовують у своїх виступах **цитати** та вирази знаменитостей та посилання на них. Закономірно, коли у своєму інавгураційному зверненні Президент Сполучених Штатів згадує Декларацію незалежності США як найважливіший документ для всіх громадян штату, а також для нього окремо. Крім того, такі президенти США, як Лінкольн, Франклін Делано Рузвельт та Джон Кеннеді, у своїх промовах використовували відомі вислови.

Фразеологічні стійкі вирази також часто з'являються у політичних виступах. Наприклад: *to take something for granted, to go hand in hand*; поставити жирний хрест, пасти задніх, тримати порох сухим. Особлива увага приділяється формуванню нового словника політичного дискурсу. Наукові дослідження політичних процесів та тенденцій передбачають появу нових відкриттів та впровадження нових понять та термінів. Парадокс політичних неологізмів полягає в тому, що, попри новизну ідей, вони повинні бути зрозумілими та впізнаваними. Тому політичне красномовство має багато мовних нововведень, запропонованих політиками. Наприклад: *unipolarity, environmentalism, player*. Політики широко використовують евфемізми. **Евфемізм** необхідний для ефективного безконфліктного спілкування. Наприклад, використання політичних евфемізмів, таких як *undernourishment* – недоїдання замість *starvation* – голод; *the building up of labour reserves* – нарощування трудових ресурсів замість *unemployment* – безробіття, дозволяє повністю замаскувати факти, незручні для публікації [39, с. 65].

Прагматичний аспект мовлення також відноситься до специфічного зв'язку між оратором і слухачем, який формується під впливом початкової дії та слів, тобто прихована інтенція. **Поняття інтенції** вміщує певний намір - поведінку, мету, бажання, мотиваційний намір або свідому волю мати певний план досягнення мети. Аналіз політичних виступів дозволяє легко простежити їх основні функції та цілі-вплив на слухачів, переконання в їхньому становищі та отримання прихильності Це не тільки процес, за допомогою якого політики представляють проблему, але й взаємодія окремих методів. Створення

особливого іміджу політика - це не сухий факт, а загальна конструкція виступу, що робить його особливим, що є специфікою мовленнєвого впливу промови політичного дискурсу. Громадські діячі у мовленні не тільки намагаються передати інформацію, але й спрямовують усі мовні можливості на передачу певної ідеології, представляючи таким чином окремі світогляди, переконання та погляди на шляхи подальшого розвитку держави[5, с. 7].

Часто політики намагаються стимулювати соціальну активність і створювати певний емоційний стан чи настрої для одержувача інформації. Це об'єднує аудиторію навколо певної партії та виділяє її з-поміж інших партій. Історично політичні виступи часто були настільки яскравими та точними, що вони самі могли змінити хід подій. Це певним чином корелює з передвиборчою промовою політиків перед громадянами держави, які є потенційними виборцями. Виступ передвиборчої кампанії є найпоширенішим та цільовим. Політики звертаються до такого типу мовлення, щоб залучити до себе якомога більше людей, щоб зберегти владу під час активної передвиборчої кампанії. Оскільки головне правило звернення до громадськості – пам'ятати те, що хочуть почути громадяни, необхідно проаналізувати ситуацію в країні, сильні та слабкі сторони нинішньої адміністрації. Його потрібно оформити у межах трьох передумов: чіткості, лаконічності та надійності. Чіткі гасла та тези запам'ятовуються слухачами та впливають на майбутній вибір [9, с. 34].

Як правило, політичні промови стають предметом для обговорення у суспільстві. Це змушує політиків вдумливо ставитися до їх змістовного наповнення, мовленнєвих форм, стильового та композиційного оформлення, типу промови, оскільки промова є не стільки передачею певної інформації, а саме ідеології політика, його поглядів та переконань. Виступаючи з промовою, політики намагаються показати свою близькість з людьми, свою стурбованість національними проблемами та готовність їх вирішити. Саме завдяки правильно підібраним комунікаційним стратегіям і тактикам двозначність мовної одиниці набуває прагматичної однозначності у вираженні [39, с. 66-67].

Тому прагматична інтенція політичної промови чітко відстежуються у всіх її типах. Незалежно від події, основними функціями політичного дискурсу є залучення аудиторії до певних ідей та намірів політиків. За допомогою вмілої роботи спічрайтерів ці мотиви виявляються менш очевидними у порівнянні з положеннями про зміну, уніфікацію та координацію державних інституцій.

Останнім часом прослідковується підвищена увага мовознавців до політичного дискурсу, що викликано чисельністю промов політиків, які вони виголошують на різноманітних заходах, як міжнародних, так і внутрішньодержавних. Для досягнення прагматичної інтенції політичної промови застосовуються певні прийоми та засоби, що підсилюють емоції та засвоєння поданої інформації: фонетичні, лексичні, синтаксичні, морфологічні одиниці та форми, художні засоби (тропи та стилістичні фігури). Однак до ключових мовних особливостей належать: кліше, метафори, цитати, авторські неологізми та евфемізми.

1.4. Аналіз основних принципів та перекладацьких прийомів при перекладі політичних промов

Стан мовної та політичної системи постійно змінюється, оскільки не тільки мова, а й політична система можуть постійно змінюватися. Політична мова містить деякі особливості термінології, але не може вважатися компактною технічною мовою. Політичні вирази не мають внутрішньої цінності та можуть бути визначені лише стосовно дискурсу, в якому вони є окремими елементами. Робота перекладача пов'язана з тим, що політичний дискурс звертається до ієрархії цінностей, яка має відношення лише до іноземного реципієнта, його культури, для якої цей дискурс створений. Мета перекладу політичного дискурсу викликати реакцію, подібну до реакції адресатів вихідного тексту. Перекладачі повинні спочатку правильно інтерпретувати вихідний текст, а потім починати пошук засобів перекладу, які б могли передати функцію, прагматику та емоції вихідного повідомлення.

Метафори та ідіоми автора політичного тексту, які підкреслюють національні реалії, особливості виступів окремих політиків та національний колорит політичного дискурсу, створюють значні труднощі у перекладі.

Змістовну та лаконічну характеристику труднощів перекладу в загальному розумінні дає В. Комісаров: «Основные трудности, с которыми сталкивается переводчик, также связаны с особенностями языков и способами их использования для наименования объектов и описания ситуаций. Здесь можно выделить три типа трудностей: специфичность семантики языковых единиц, несовпадение «картин мира», создаваемых языками для отражения внеязыковой реальности, и различия в самой этой реальности, описываемые в переводимых текстах» [26, с. 19].

За В. Комісаровим мовні одиниці – це не просто ярлики, використовувані для позначення відповідних об'єктів. У кожного мовного знака є стійке, йому одному властиве значення, і ці значення в одиниць різних мов, як правило, не збігаються. Тому переклад ніколи не зводиться до простої заміни однієї форми на іншу, і перекладачеві доводиться постійно вирішувати, значення яких одиниць мови перекладу найбільш відповідають змісту оригіналу. Також кожна мова по-своєму членує дійсність, створюючи своєрідну «мовну картину світу». Труднощі перекладу можуть виникати у зв'язку з тим, що в оригіналі називаються якісь явища, відсутні в приймаючій культурі та невідомі рецепторам перекладу.

Однак мовні чинники не тільки ускладнюють переклад, але й створюють умови для їх подолання. Хоча кожна мова унікальна, структура та використання всіх мов ґрунтується на одному принципі, що дозволяє їм утворювати зв'язки у процесі перекладу. Усі мови складаються з двосторонніх одиниць, які мають звук та значення, мають словникову і граматичну структуру та служать засобом формування та передачі ідей в процесі спілкування між людьми. Вони можуть представляти концептуальні категорії, такі як час, місце, число та модальність, по-різному представляючи класи предметів та окремих об'єктів, а також їх функції, процеси та стани. Мови, мають багато інших

універсальних рис як найпоширеніших, так і більш приватних. Ця універсальність відбиває людське мислення та єдність навколишнього світу, що в кінцевому підсумку визначає потенціал перекладу [26, с. 21].

В межах мовних та культурних відмінностей, можна розрізняють окремі **типи мовних співвідношень**[61, с. 122]:

1. Якщо мовні та культурні відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу невеликі, очікується, що серйозні проблеми з перекладом будуть мінімізовані. Однак насправді, маючи справу з близько спорідненими мовами, можливо помилитися, наголошуючи на поверхневих збігах, в результаті переклад в таких випадках часто не вдається.

2. Якщо дві культури взаємопов'язані, але мови абсолютно різні, перекладачеві потрібно буде застосувати до перекладу велику кількість перекладацьких трансформацій.

3. У третьому випадку не тільки немає відповідних зв'язків між мовами у перекладі, а й існують значні відмінності між культурами. Це можна назвати перекладом з однієї культури на іншу.

Тому при перекладі політичних концепцій завжди необхідно враховувати не лише контекст, але й культурні особливості країни мови оригіналу та мови перекладу, а також інформацію про їх історію, політичну ситуацію та ментальність. Як зазначала Н. К. Рябцева, перекладачі повинні бути готові подолати асиметрію між мовами, «вкласти в текст більше інформації, ніж в ньому явно виражено» [48, с. 24].

Трансформаційна модель перекладу Ю.Найди складається з трьох етапів[61, с. 115]:

1. Попереднім етапом є вивчення поверхневої структури мови А: проводиться аналіз граматичних трансформацій, розглядаючи граматичні співвідношення та значення слів і словосполучень;

2. На етапі перенесення аналізується мовний матеріал А, який має бути переданий за допомоги засобів мови Б;

3. Етап реконструкції зумовлює процесіобробки перекладеного матеріалу для кінцевої адаптації та узгодження його з нормами мови перекладу.

Але Ю. Найда зауважив, що «неможливо говорити про принципи відповідності при перекладі, не усвідомлюючи, що існують численні типи перекладу» [61, с. 115].

Текст англійського політичного виступу може бути перекладений українською мовою в усній формі в умовах усних, фактичних зустрічей, переговорів тощо, а також в письмовій формі офіційно опублікованих заяв та матеріалів. Враховуючи, що англійський текст політичної промови насичений певною соціокультурною інформацією, кожен вид реалізації перекладу передбачає **використання певної стратегії**.

Політичний дискурс також характеризується високим рівнем прецедентності, що зумовлюєобирання або заміну цих явищ, або публікувати чи надавати коментарі до перекладу. Звичайно, заміна прецеденту та коментарі до перекладу є доречними та активно використовуються, тоді як, наприклад опущення стане в пригоді в усному перекладі.

Також потрібно наголосити, що політичним текстам не властива логічна стрункність. Часто використовуються мовні шаблони й стереотипи. Незручні вислови замінюються умовними, а то й такими, що нічого не означають. Політична мова у промовах також віддає перевагу коментуванню, а не інформації. Важливою особливістю є спрямованість аргументів переважно на почуття, а не на розум [41, с. 22-23].

Саме тому, враховуючи особливості політичних промов та вивчаючи наукову літературу з теми перекладу [17-48], можливо стверджувати, що перекладачі в загальному розумінні процесу використовують: **дослівний переклад, перекладацькі трансформації**, в тому числі комплексні та розробляють певні стратегії перекладу.

Також необхідно враховувати, що всі елементи денотативної системи вихідної мови з точки зору практики перекладу поділяються на дві групи [20, с. 32]:

1. Мають еквівалент («еквівалент перекладу») – перекладні елементи у мові перекладу: **одноеквівалентні** (мають один відповідник) та **багатоеквівалентні** (мають два та більше відповідників);

2. Не мають еквівалентів у мові перекладу – безеквівалентні одиниці.

Еквівалентні одиниці поділяються на **одноеквівалентні** (ті, що мають лише один перекладацький еквівалент) та **багатоеквівалентні** (що мають два або більше відповідних перекладів). Маються на увазі словникові еквіваленти та еквіваленти певного слова чи словосполучення в оригінальному тексті може бути лише одним із декількох. Еквівалентні лексичні та фразеологічні одиниці часто не мають вичерпних перекладів у словниках та текстах, але існують мовою перекладу як еквівалент перекладу. Неоднозначні слова мають кілька перекладацьких відповідників за кількістю їх значень (лексико-семантичні варіанти). Еквіваленти багатозначного слова називаються варіантними відповідниками – один із можливих варіантів перекладу слова (терміна). Еквівалент варіанту зазвичай передає якесь єдине значення слова мовою оригіналу, тобто кожен варіантний відповідник є перекладацьким еквівалентом якогось варіанту одного лексико-семантичного варіанту слова. Відповідно кожен із цих лексико-семантичних варіантів має свій перекладацький еквівалент [26].

Варіантний відповідник - найпоширеніший тип перекладу відповідає тому, що більшість слів є однозначними і їх слід обирати для перекладу або утворення варіанту відповідного лексико-семантичного слова. Варіанти можна зафіксувати в перекладних словниках, їх називають словниковими варіантними відповідниками [25].

Однак перекладачі не завжди користуються лише словниковим варіантним еквівалентом – можливо, деякі еквіваленти багатозначного слова не з'являються у словниках або варіанти-еквіваленти певного слова взагалі не фіксуються у словниках.

Основні труднощі перекладу мовних одиниць визначає їх неоднозначність та інколи багатозначність словникових відповідників,

відсутність перекладних відповідників та національна варіативність, тобто різні варіанти в американському, канадському та британському варіанті англійської мови при позначенні одного й того самого явища чи об'єкту [25].

Перекладацькі трансформації, а саме адекватне їх використання становлять частину компетенції перекладача. Текстиполітичних промов в перекладі повинен правильно передавати зміст оригіналу в формі, максимально наближеній до форми оригіналу, що повністю відрізняє його від художнього перекладу, де стиль перекладача може проявлятися та мати місце поряд зі стилем автора. Відступи повинні обґрунтовуватися особливостями мови та стильовими вимогами, потрібно чітко додержуватися певних мовних норм та правил перекладу.

Дослівний (повний) переклад відбувається послідовно з першого слова речення до останнього. Він не виключає вилучення артиклів та певних лексичних трансформацій, якщо внаслідок їх застосування структура й порядок членів речення, що перекладається, не змінюється [16, с. 19]:

Джо Байден: *There is real hope, tangible hope... Don't let yourself surrender*[60].

Є справжня надія, відчутна надія... Не дозволяй собі здаватися.

Борис Джонсон: *The coronavirus is the biggest threat this country has faced for decades – and this country is not alone. All over the world we are seeing the devastating impact of this invisible killer*[77].

Коронавірус це найбільша загроза, з якою ця країна стикається протягом десятиліть – і ця країна не одна. У всьому світі ми бачимо руйнівний вплив цього невидимого вбивці.

Потрібно наголосити, що англійська та українська належать не лише до різних гілок індоєвропейських мов - перша германська, а друга слов'янська, але й до мов різних структурних типів: аналітична мова - граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами та мова флективна – граматичні значення та відношення передаються зв'язаними граматичними морфемами (флексіями). Але існує багато методів перекладу, які дозволяють

правильно застосовуючи їх для подолання будь-яких труднощів. *«Перекладацькі трансформації* – перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу. Перекладацькі трансформації становлять собою особливий вид міжмовного перефразування, яке суттєво відрізняється від трансформацій у рамках однієї мови» [31, с. 102].

Праці українських та зарубіжних вчених (В. Карабана, Т. Козакової, В.Комісарова, Л. Латишева, С. Максимова, А. Мамрака, Р. Міняр-Белоручева, Ю. Найди, Ю. Рецкера, О. Селіванова, А. Швейцера, Я. Кетфорда, Є. Ніда) свідчить, що незважаючи на численні визначення поняття «перекладацька трансформація», проблема розуміння сутності цього явища залишається невирішеною. У сучасній теорії перекладу трансформації трактуються так:

1. Метод логічного мислення. Це допомагає прояснити значення іноземної мови в контексті та знайти український відповідник, який не відповідає словнику.

2. Міжмовна конверсія для досягнення перекладної еквівалентності (адекватності) перекладів, незважаючи на відмінності у формальних і семантичних системах двох мов.

3. Міжмовний процес перевираження оригінального вмісту.

4. Один із способів продовження вторинних мовних конструкцій, що складається із закономірних змін базової моделі або ядерних структур.

5. Основа більшості методів перекладу полягає в тому, щоб змінити формальний (лексичну або граматичну трансформацію) або семантичний (семантична трансформація) компонент оригінального тексту, зберігаючи інформацію для відтворення.

6. На підтримку еквівалентності з точки зору впливу, відмова від структурного та семантичного паралелізму між вихідним і перекладеним текстом.

7. Прийоми перекладу, які полягають у заміні регулярної відповідності нерегулярною та саме мовне вираження, що виникає в результаті застосування такого прийому [8, с. 89].

Таким чином, науковці не мають одностайності у питаннях розв'язання проблеми перекладацьких трансформацій, яку необхідно вирішувати з точки зору досягнення перекладальної еквівалентності. Однак в питаннях вирішення проблеми перекладацьких трансформацій шляхом досягнення еквівалентності перекладу, науковці одностайні, враховуючи, що вона є «найоптимальнішою ознакою збалансованості смислової, конотативної, екстралінгвістичної інформації текстів оригіналу й перекладу, що мотивується необхідністю досягнення рівноцінності їхнього регулятивного впливу на своїх адресатів» [8, с. 90].

З огляду на це, яким би еквівалентним не був переклад, він на думку Л. Бахрударова завжди є перетворенням, тобто трансформацією [2]. За О. Селівановим – формат, або зміст перекладеного тексту є трансформацією для досягнення балансу між різними видами інформації та її практичним впливом на одержувача порівняно з текстом оригіналу [2]. Аналіз типів перекладацьких трансформацій майже завжди класифікується дослідниками (В. Карабан, В. Комісаров, Л.К. Латишев, С. Максимов, Р. Міняр-Белоручев, Ю. Рецкер, А. Семенов) за критеріями на рівні мовної системи, які поділяють на лексичні, граматичні, лексико-граматичні та стилістичні. Однак одне і те ж трансформації відносяться вченими до різних груп. А. Фітерман та Т. Левицька виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій [29, с. 73]:

1. **Стилістичні трансформації:** описовий переклад, синонімічні заміни, компенсація та адаптація.

2. **Лексичні трансформації:** прийоми додавання, конкретизація, генералізація, транскрибування, та антонімічний переклад.

3. **Граматичні трансформації:** прийоми перестановки, вилучення, додавання та заміни пропозицій.

За В.Н.Комісаровим перекладацькі трансформації відповідно до характеру перетворення можна розділити наступним чином [25, с. 98]:

- лексичні –транскодування та перекладацьке калькування;
- граматичні - дослівний переклад, розчленування речень, об'єднання речень та граматичні заміни;
- лексико-граматичні - метод антонімічного перекладу, метод описового перекладу та метод компенсації;
- комплексні, комплексними перекладацькими трансформаціями вважаються: експлікація (описовий переклад), компенсація (додавання/вилучення) та антонімічний переклад.

А. Шевнін та Я. Рецкер також виділяють саме лексичні і граматичні перекладацькі трансформації [29, с. 73].

Враховуючи наявність оцінної інформації в текстах англійської політичної промови, перекладачі повинні спиратися на конкретні стратегії перекладу, щоб відтворити ступінь інтенсивності оцінки: інтенсифікація, деінтенсифікація, збереження вихідного рівня інтенсивності оцінки. Вибір певної стратегії визначається типом дискурсу з акцентом на потенційних одержувачів перекладу, прогнозуванні можливих реакцій та перекладацьких установок, що визначається метою перекладу [44].

На сучасному етапі поняття **«стратегія перекладу»** розробляється такими дослідниками теоретичних та практичних основ перекладу, як М. Ледерер та Д. Селесковіч, С. Баснет-Макгайр, Х. Кригс, Ю. Хольц-Мянттярі. Очевидно, що вибір перекладачем стратегії залежить від перекладного тексту. Художній роман та технічна інструкція не можуть бути переведені однакою чином – до них потрібні різні підходи та кваліфікація перекладача.

В.Н.Комісаров в книзі «Теорія перекладу» зазначає, що «конкретная стратегия переводчика и технические приёмы, применяемые им в процессе перевода, во многом зависят от соотношения иностранного языка и языка перевода и характера решаемой переводческой задачи. В основе переводческой

стратегии лежит ряд принципиальных установок, из которых сознательно или бессознательно исходит переводчик. Они кажутся самоочевидными, хотя по-разному реализуются в конкретных условиях переводческого акта» [25, с. 179].

I. Рейхе зазначав, що основне значення стратегій перекладу це досягнення цілей перекладу через організацію перекладацької діяльності для конкретних умов перекладу, тобто можливо конкретизувати поняття «**стратегії перекладу**» – це суть та порядок конкретних дій перекладача при здійсненні перекладу. Стратегії перекладу насамперед суб'єктивні, а також залежні. Не лише через особливість англomовного дискурсу, а й через особистість самого перекладача, коли професійні якості, розумова діяльність, формування логічних засобів, знання, психологічна стійкість до умов перекладу мають вирішальне значення при виборі стратегії перекладу[45, с. 160].

Перекладацькі трансформації – це перетворення, які, попри відмінності між мовами оригіналу та перекладу, можуть допомогти зробити текст оригіналу та перекладу відповідними один одному. Використовуються перекладацькі трансформації головним чином тому, що обсяг значень лексичних одиниць мови оригіналу та мови перекладу не збігаються. Але словники з об'єктивних причин не можуть відбивати всі слова, які з'являються знову і знову. Нові слова, як правило, виникають на основі наявних у мові слів та морфем. Їх аналіз допомагає у з'ясуванні значення нових слів та вірному підборі потрібних прийомів для їх вірного перекладу.

Основою для вибору прийомів та стратегій перекладу виступає класифікація видів перекладу, і перекладач найчастіше є фахівцем в перекладах певного виду. Отже, нагальною необхідністю на початку роботи перекладача є з'ясування вимог до матеріалу перекладу та його специфіки. Таким чином, оскільки дослівний переклад не завжди може адекватно передати всю суть тексту оригіналу, а всі перекладацькі трансформації поділені умовно і не можуть використовуватися окремо одна від одної, перекладачі використовують принцип комплексного перекладу.

Висновки до Розділу 1

Отже, слід підкреслити, що політична мова - це особливий тип мовлення, специфікою якої займається стилістика. Загальна стилістика охоплює два аспекти мови: структурно-системний та комунікативно-прагматичний. Тож, виділяють стилістику ресурсів та функціональну.

Функціональний стиль - мовлення з властивими йому мовними засобами, що використовується для здійснення певної функції мови: спілкування, повідомлення, впливу та співвідноситься з певною соціальною сферою спілкування. Різновидом функціонального стилю є публіцистичний, який виконує формувальну функцію відносно колективної свідомості шляхом відбору інформації. Для нього характерна мовна форма стандартизації та виразності. Публіцистичний стиль вмотивований прагматичною функцією, завданням якої є звернення до великої аудиторії.

Відмінною рисою політичного дискурсу є широке використання політичних термінів та книжкових слів. Тексти політичних промов характеризуються використанням власних імен, дат та цифр. – залучити та переконати аудиторію, оскільки під час підготовки та виголошення промови необхідно враховувати всі можливі деталі. Користуючись певними мовними засобами в залежності від мети, індивідуальної манери, уподобань в процесі мовлення добираються та комбінуються найефективніші та найпридатніші для конкретної мовної ситуації варіанти слів, фраз, мовних конструкцій, тощо.

Характерною функцією є переконлива функція, аргументативна; маніпулювання; інформативна; створення переконливих картин кращого майбутнього, залучення підтримки та заклики. Однак прагматична інтенція залишається незмінною, формуючись певними намірами політичної промови. Для досягнення прагматичної інтенції політики застосовують певні прийоми та засоби, що підсилюють емоції. Однак до ключових мовних особливостей належать: метафори, епітети, неологізми.

Виділяють три типи перекладацьких трансформацій:

1. стилістичні(описовий, синонімічні заміни, компенсація)
2. лексичні (додавання,конкретизація,генералізація,антонімічний)
3. граматичні (перестановка, вилучення,додавання)

Проте перекладачі інколи поєднують у роботі перекладацькі трансформації, наприклад, лексичні з граматичними або стилістичними та розробляють стратегії перекладу для кожного окремого тексту перекладу. Обов'язкова умова – повний переклад будь-якого тексту – це повне його розуміння перекладачем.

РОЗДІЛ 2. ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ

2.1. Основні перекладацькі трансформації на прикладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона

У роботі ми будемо аналізувати промови Джо Байдена та Бориса Джонсона (саме 2019 – 2021 років), які характеризуються політичною тематикою, а також тематикою, пов'язаною із Covid-19.

Перекладацькі трансформації виступають як методи перекладу, за допомогою яких перекладач змішує стилістичні акценти, нейтралізуючи або, навпаки, фактично реалізуючи різні відтінки значення, або пристосовуючи мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у вихідній мові. За допомогою стилістичних трансформацій перекладач може передати всю експресивність та стиль мови тексту оригіналу, не змінюючи зміст тексту перекладу [25].

На думку Л. Науменко та А. Гордєєвої, представлені окремі перекладацькі прийоми, використовуючи які перекладач нейтралізує або навпаки актуалізує певні відтінки значення, або ж адаптує мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у вихідній мові: експресивізації, логізації, модернізації, архаїзації [17, с. 156].

Синонімічна заміна. Використовується, коли у мові перекладу не існує еквіваленту до слова у мові оригіналу, тоді перекладач підбирає еквівалент, який найбільш вдало передаватиме зміст мовної одиниці, але не є прямим синонімом цього слова [17, с. 159]. Як англійська, так і українська мова мають досить широкий синонімічний ряд. Це допомагає уникнути повторів і, отже, створює текст візуально привабливим. Це також допомагає додати під час перекладу більше емоційності та виразності за потреби. Таким чином, у більшості випадків для створення тексту перекладачі використовують синонімічні заміни.

У промові, яка відбулась 25 листопада 2020 року Джо Байден наголосив: *Think about that. In the middle of a pandemic, more people voted this year than have ever voted in the history of America*[64].

Подумайте про це. У розпал пандемії цього року проголосувало більше людей, ніж будь-коли в історії Америки.

Вираз *In the middle of a pandemic* (У середині пандемії) перекладено як “у розпал пандемії”, що є більш вдалим та зрозумілим перекладом фрази

Під час промови, яка відбулась 24 листопада 2019 року Борис Джонсон сказав: *We will get Brexit done... we will end the acrimony and the chaos*[65].

Ми завершимо вихід з ЄС... покінчимо з жорстокістю та хаосом.

В даному вислові *the acrimony* (різкість) перекладено із застосуванням синонімічної заміни та виходячи з контексту як “ жорстокість ”.

22 вересня 2021 року Борис Джонсон сказав: *Wedding receptions of up to 30 people will not be permitted, but ceremonies can continue to take place, in line with COVID-Secure guidelines* [68].

Весільні прийоми до 30 осіб не будуть дозволені, але церемонії можуть продовжуватися відповідно до інструкцій програми безпека від COVID.

При перекладі цих речень ми використали синонімічну заміну, тобто підібрали найбільш вдалий еквівалент.

Описовий переклад – це метод перекладу нового лексичного елемента мови-джерела, коли слово, фразу, термін чи фразеологічну одиницю замінюють словосполученням, яке належним чином передає значення слова чи словосполучення мовою перекладу. При використанні описового перекладу важливо стежити за тим, щоб словосполучення мовою перекладу точно та повністю передавали всі основні характеристики концепції, представлені словами у вихідному тексті [17, с. 158].

Джо Байден: *The American history depends not on any of us, not on some of us, but on all of us. On “we, the people”, who seek a more perfect Union* [65].

Американська історія залежить не від когось із нас, не від деяких, а від усіх нас. Від «нас, народу США», які прагнуть досконалішого Союзу.

У цьому прикладі, словосполучення *we, the people* (ми люди) перекладено в контексті вислову за допомогою описового перекладу як “нас, народу США”, що є більш зрозумілим для сприйняття в українському варіанті.

Джо Байден: *And I must stress again that all of this is conditional, it all depends on a series of big ifs. It depends on all of us – the entire country – to follow the advice, to observe social distancing, and to keep that R down* [70].

І ще раз наголошу, що все це умовно, все залежить від серії великих Якщо. Від усіх нас – усієї країни – залежить, чи будемо слідувати порадам, будемо дотримуватися соціальної дистанції та не допустимо збільшення кількості осіб, що інфікуються хворим упродовж заразного періоду хвороби.

В даному випадку ми використали описовий переклад, щоб людям було зрозумілішещо означає показник R.

Борис Джонсон: *...Brexit was a fundamental decision by the British people that we wanted our laws made by people that we can elect and we can remove from office...*[68]

Брекзит, вихід Великої Британії з ЄС був фундаментальним рішенням британців, бо ми хочемо, щоб наші закони ухвалювали люди, яких ми можемо обирати, і яких ми можемо усунути з посади...

Борис Джонсон: *The story of London is the story of people having that vision, that's why we've got to put in Crossrail 2 and all the other things that we are doing*[66].

Історія Лондона – це історія людей, які мають таке бачення, тому нам потрібно включити залізничний маршрут, який з'єднує Південно-Західний Лондон з Північно-Західним Лондоном та всі інші речі, які ми робимо.

Назва “Crossrail 2” перекладена за допомогою пояснення(опису) назви як “залізничний маршрут, який з'єднує Південно-Західний Лондон з Північно-Західним Лондоном”.

Борис Джонсон: *And of course we continue to hope for the best. The way to get there and to achieve that optimum outcome is if we all follow the rules, wash our*

hands, cover our faces, keep our distance – and get a test if we have symptoms, so that NHS Test and Trace can keep the virus under control [73].

І, звичайно, ми продовжуємо сподіватися на краще. Щоб досягти цього та досягти оптимального результату, ми всі будемо дотримуватися правил, мити руки, закривати обличчя, тримати дистанцію – і проходити тест, якщо у нас є симптоми, щоб Служба тестування та відстеження Національної служби охорони здоров'я Великобританії міг утримати вірус під контролем.

У цьому вислові, як і в попередньому пояснюється поняття *NHS Test and Trace* як «Служба тестування та відстеження Національної служби охорони здоров'я» та саме так представлена в перекладі” та саме так представлена в перекладі.

Компенсація - це метод перекладу, при якому елементи вихідного вмісту, втрачені під час перекладу, іншим чином передаються в тексті перекладу, щоб компенсувати втрату семантики. Іншими словами, саме адекватна заміна оригінальних, подібних чи інших складно переданих елементів може компенсувати втрату інформації та мати подібний вплив на читача [17, с. 159].

Джо Байден: *America is not going to lose this war. You will get your lives back. Life is going to return to normal* [64].

Америка не програє цю війну. Ви повернетесь до колишнього та спокійного життя. Усе нормалізується.

Словосполучення *You will get lives back* перекладається як “Ви повернетесь до колишнього та спокійного життя” за допомогою способу компенсації..

Адаптація це ще одна стилістична трансформація. Адаптацією називається крайня форма перетворень оригіналу, що дозволяється при перекладі, та внаслідок якої виникають не тільки зміни в зображенні певної предметної ситуації, але й змінюється сама предметна ситуація в тексті перекладу. Наприклад, нерідко потребують пояснення назви різного роду

географічних і культурно-побутових реалій, що згадуються в оригіналі [11, с. 190]

Борис Джонсон: *And therefore I urge you at this moment of national emergency to stay at home, protect our NHS and save lives* [77].

І тому я закликаю вас у цей момент надзвичайної на національному рівні ситуації залишатися вдома, захищати нашу національну службу охорони здоров'я та рятувати життя.

Джо Байден :*Through the Civil War, the Great Depression, World War, 9/11, through struggle, sacrifice, and setbacks, our “better angels” have always prevailed. In each of these moments, enough of us came together to carry all of us forward* [61].

Через Громадянську війну між Північчю та Півднем, Велику депресію, Другу Світову війну, теракти 11 вересня, через боротьбу, жертви та невдачі наші «кращі ангели» завжди перемагали. У кожен із цих моментів достатньо з нас збиралося разом, щоб вести всіх нас вперед.

В даному випадку використані історичні ілюзії і кожне слово передається у більш звичному та зрозумілому для українців варіанті «Через Громадянську війну між Північчю та Півднем, Велику депресію, Другу Світову війну, теракти 11 вересня».

Цей приклад також можливо використати для представлення **комплексної перекладацької** трансформації, яка є процесом переходу одиниць оригіналу в одиниці перекладу, внаслідок якого відбувається часткове або повне перетворення речення або його частин із використанням кількох простих перекладацьких трансформацій [29, с. 74].

В попередньому прикладі словосполучення *moment of national emergency* перекладено як «момент надзвичайної на національному рівні ситуації».

Отже, політична промова є специфічним видом виступу, головною метою яких є переконання потенційних виборців з урахуванням ситуації, в якій виголошується промова та цілей, які переслідує політик. Кожний різновид промов формується, виходячи із задумів та планів, тому при перекладі

необхідно докласти зусилля для повної відповідності тексту перекладу вихідному матеріалу в стилізовому оформленні, згідно мети та задуму політика.

2.2. Основні лексичні трансформації при перекладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона

У процесі перекладу перекладач забезпечує взаємодію двох мов та культур у просторі дискурсу. Це зумовлює міждискурсивну характеристику діяльності перекладачів. Перекладацьке мислення завжди оперує в різних мовних та культурних категоріях, які відображають різні мовні образи та різні концептуальні сфери. Щоб отримати належний переклад політичного дискурсу, необхідно проаналізувати всю концепцію, а не лише окремі лексичні одиниці.

Погоджуємося із твердженням Ю. Найди, який зазначає, що існує два основних типи еквівалентності. Один типе формальною еквівалентністю, а інший –динамічною. У разі формальної еквівалентності звертається увага на саме повідомлення, його формат та зміст. Переклади, спрямовані на створення динамічної та формальної еквівалентності, а не формальної, базуються на «принципі ефекту еквівалентності». Впроцесі такого перекладу мета полягає не в тому, щоб співвіднести повідомлення мовою перекладу з повідомленням мовою оригіналу, а створити динамічний зв'язок між повідомленням та одержувачем мови перекладу подібне до зв'язку між повідомленням мовою оригіналу та його одержувачами [61, с. 118].

Перекладачам необхідно вивчити основні поняття політичного дискурсу та проаналізувати деталі вербалізації як мовами оригіналу, так і мовами перекладу. Політичні тексти наповнені культурно важливими лексичними одиницями, які відбивають загальні та специфічні особливості функціонування національних культур. Тому переклад лексичних одиниць політичного дискурсу є особливо складним, перекладачі не тільки визначають культурно важливі елементи виступу політика, але й зосереджуються на культурному полі реципієнта. Культурно важливі лексичні одиниці в політичному дискурсі тісно

пов'язані з прецедентними явищами. Передача прецедентних феноменів завжди важке завдання для перекладачів. На думку дослідниці Т. Стецик, лінгвістичний аналіз виступів політиків полягає у визначенні засобів, за допомогою яких жестова мова використовується для досягнення впливу комунікації [37, с. 13].

Отже, досить часто при перекладі політичних промов у перекладача виникають труднощі з перекладом різного роду реалій, які не мають еквівалентів в іншій мові. Такими реаліями виступають мовні лакуни. Слушно виокремити, що лакуни – це те, що в одних мовах і культурах позначається як окреме поняття, а в інших не знаходить суспільно-закріпленого відображення. **Лакуни** дозволяють виявити невідповідності та збіги, що існують у вербальному й невербальному досвіді лінгвокультурних спільнот. Тому перекладачам слід приділяти особливу увагу передачі національно-маркованої лексики, виробляти нейтралізацію або національно-культурну адаптацію лакун [40, с. 99].

Мова політичних промов рясніє різноманітними мовними лакунами, які підкреслюють особливості, притаманні лише англійській мові, наприклад: *Lord Mayor* – лорд-мер; *Superior court* – вищий суд; *Union Jack* – державний прапор Великобританії. Переклад такої лексики це дуже складне завдання для перекладачів. Під час перекладу виникають зіткнення між різними культурами, а також порівняння різних мовних систем, тому перекладачам слід вибирати найбільш відповідний варіант на основі своїх знань та досвіду.

Лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу при перекладі, що мають на меті адекватну передачу їхніх стилістичних, семантичних та прагматичних рис із врахуванням норм мовленнєвих традицій культури мови перекладу [16, с. 300].

Транскодування – передача звукової або графічної форми слова вихідної мови засобами абетки мови перекладу [24, с. 721]:

транскрибування – звукова форма слова англійської мови передається літерами української мови;

транслітерування – слово англійської мови передається по літерах;
змішане транскодування – транскрибування з елементами транслітерування;

адаптивне транскодування – адаптація форм слів української мови до фонетичної чи граматичної структури англійської мови.

Джо Байден: *The highly contagious **Delta** variant that I began to warn America about back in July spread in late summer like it did in other countries before us[62].*

*Неймовірно заразний вірус **Дельта**, про який я попереджав вас ще в липні, поширився наприкінці літа у нас, як і в інших країнах.*

Джо Байден: *This is **pandemic** of the unvaccinated[70].*

*Це **пандемія** не щеплених.*

Борис Джонсон: *I want to thank everyone who is working flat out to beat the **virus** ... We will beat the **coronavirus** and we will beat it together[63].*

*Я хочу подякувати всім, хто наполегливо працює над подоланням **вірусу** ... Ми переможемо **коронавірус** і поборемо його разом.*

В усіх цих прикладах є окремі слова, які за допомогою транслітерування передані в українському перекладі майже у незмінній формі українською абеткою. Найуживанішим термінами відносно коронавірусної інфекції в промовах Джо Байдена та Бориса Джонсона є *virus* та *coronavirus*.

Прийомами **калькування** замінюють компоненти слова чи фрази прямим еквівалентом мови перекладу. Ставлення вчених до явища калькування суперечливе. Це пояснюється тим, що деякі вважають це слабкістю в перекладацькій діяльності, засобом, за допомогою якого перекладачі не можуть точно передати значення рідною мовою, а інші засобом збагачення словникового складу інших мов. В перекладі політичних промов, як і будь-якого іншого тексту, калькування стає способом найменшого спротиву, коли таким прийомом перекладачі можуть передати сутність відповідної одиниці мовою оригіналу[60, с. 91]

Джо Байден : *But President Trump still doesn't have any real plan for how to open our schools safely* [63].

Але у президента Трампа досі немає жодного реального плану, як відкрити наші школи безпечно.

Джо Байден: *I know the country has grown weary of the fight, but we need to remember, we're at war with a virus, not with one another. Not with each other* [64].

Я знаю, що країна втомилася від боротьби, але ми повинні пам'ятати, що ми воюємо з вірусом, а не один з одним. Не один з одним.

Борис Джонсон: *Worst of all, we see ever more elaborate legal and political manoeuvres from the Labour party, which is determined, absolutely determined, to say "We know best", and to thumb their noses at the 17,4 million people who voted to leave the European Union* [73].

*Найгірше те, що ми бачимо дедалі складніші юридичні та політичні маневри з боку Лейбористської партії, яка рішуче налаштована сказати такі слова " Ми знаємо як краще " і **втерти носа** 17,4 мільйонам людей, які проголосували все ж таки за вихід з Європейського Союзу.*

У даному прикладі ми зустрічаємо фразеологічну одиницю "*to thumb their noses at*", яка перекладена на українську мову способом калькування.

Можна сказати, що попередні вислови перекладені способом калькування, коли майже всі слова та словосполучення замінені на еквіваленти, які є в українській мові.

Оскільки більшість слів та словосполучень є усталеними універсалізмами, можна стверджувати, що калькування – це найпростіший та найпоширеніший метод, який використовують професіонали у перекладі політичних промов. Українська мова сприйнятлива до новоутворень мови, тому калькування рідко призводить до порушення норм вживаності. Коли перекладачі модифікують оригінал відповідно до норм цільової мови, у перекладах часто використовуються граматичні перетворення. Тому перекладачі використовують техніку, щоб за необхідності додати ширше

пояснення розвитку певної концепції чи думки. Це може бути не малозрозуміло для україномовної аудиторії[18].

Конкретизація значення – це лексична трансформація, яка замінює вихідне слово ширшої семантики словом вужчої семантики[76, с. 129].

Джо Байден : *We hope that our findings could serve as an early warning system, predicting which areas will be most at risk and when, that could help target conservation efforts and improve future model projections* [68].

*Ми сподіваємось, що наявні факти, **попередять** нас, які райони потраплять в червону зону та допоможуть орієнтуватися на збереження та покращення майбутньої прогнозованої моделі.*

Джо Байден: *This time they were not going to be denied the future that so many of your **country** have longed for, for so long* [67].

*Але зараз вони не збиралися дозволити перекрити шлях до майбутнього, про яке так багато **людей** у вашій країні тільки й мріють.*

Джо Байден : *Throughout this period of the next two months we will be driven not by mere hope or economic necessity. We are going to be driven by the science, **the data and public health*** [70].

*Протягом цього періоду наступних двох місяців нами буде керувати не проста надія чи економічна необхідність. Нами будуть керувати наука, **служба статистики та служби охорони здоров'я.***

У трьох цих висловах здійснено заміну слова чи словосполучення, коли значення конкретизується та подається у більш вузкому сенсі.

Генералізація – лексична трансформація зводиться до заміни вихідного слова вужчої семантики словом ширшої семантики [76, с. 130]. Генералізація є найрозповсюдженішою перекладацькою трансформацією.

Борис Джонсон: *To put it simply, if too many people become seriously unwell at one time, the **NHS** will be unable to handle it - meaning more people are likely to die, not just from Coronavirus but from other illnesses as well* [77].

*Простіше кажучи, якщо занадто багато людей одночасно серйозно погано себе почувають, **Національна служба охорони здоров'я** не зможе з цим*

впоратися - це означає, що більша кількість людей, швидше за все, помре не тільки від коронавірусу, а й від інших хвороб.

Абревіатура *NHS*, яку зараз часто згадують політики замінена повноцінною назвою відповідної служби “Національна служба охорони здоров’я”.

Джо Байден: *I believe the President, the Prime Minister, every member of this body now faces a similar test of courage* [69].

Я вважаю, що президент, уряд, кожний член цього органу влади стоїть саме перед таким завданням.

Отже, потрібно зауважити, що політичні виступи американських лідерів дуже важливі не тільки для народу Сполучених Штатів, але й для народів інших країнах світу. Тому адекватний переклад такого роду текстів є необхідним та актуальним в сучасних умовах глобалізації та входження українського суспільства у світовий політичний та економічний простір.

2.3. Основні синтаксичні перекладацькі трансформації при перекладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона

Необхідною умовою адекватного перекладу є вміння перекладача правильно аналізувати синтаксичну структуру іншомовного речення, правильно визначати граматичні труднощі перекладу, будувати перекладене речення відповідно до мовних норм та жанру перекладу. Зрозуміло, що перекладачам необхідно знати граматичні особливості вихідної та цільової мов, які лежать в основі теорії перекладу.

Широке використання в перекладі синтаксичних трансформацій та загально граматичних пояснюється тим, що англійська та українська мова належать до різних типів аналітичної та синтетичної відповідно. Українські речення не відповідають структурі англійських речень. Інший порядок слів та речень: головні, підрядні, вставні. Частина мови, що є компонентом речення може передаватися іншими частинами мови під час перекладу. Лаконічність

висловів українською мовою, зумовлена наявністю багатьох структур та форм вимагає введення додаткових слів і речень під час перекладу.

Виділення типів синтаксичних трансформацій вимагає аналізу наявних підходів щодо класифікації граматичних трансформацій. Аналіз використання граматичних трансформацій, особливо синтаксичних, показує, що вони можуть бути викликані різними особливостями лексичного та граматичного планування вихідної та цільової мов. У деяких випадках вони тісно переплітаються. Граматичні трансформації полягають у перебудові структури речення в перекладацькому процесі відповідно до норм мови перекладу [29, с. 74].

Синтаксичне уподібнення – це трансформація, при якій синтаксична структура вихідної мови перетворюється на подібну структуру цільової мови. Тобто є паралельна структура в мові оригіналу та перекладі. В. Н. Комісаров також називає це перетворення нульовим або дослівним перекладом [13]. Засвоєння синтаксису може призвести до повної відповідності мовної одиниці та порядку їх розміщення в мові оригіналу та перекладі, але якщо деякі елементи, такі як артиклі, службові слова тощо, видаляються (опускаються).

Джо Байден : *But the American story depends not on any one of us, not on some of us, but on all of us. On «We **the People**» who seek a more perfect Union. This is a great nation and we are a good people* [70].

*Але американська історія залежить не від когось із нас, не від деяких із нас, а від усіх нас. «Ми **народ**», які шукають більш досконалого Союзу. Ми велика та добра нація.*

Джо Байден: *Through a crucible for the ages America has been tested anew and America has risen to the challenge. Today, we celebrate the triumph not of a candidate, but of a cause, the cause of democracy. **The will of the people has been heard and the will of the people has been heeded.** We have learned again that democracy is precious. Democracy is fragile. And at this hour, my friends, democracy has prevailed* [70].

*Через горнило протягом століть Америка була перевірена заново, і Америка витримала виклик. Сьогодні ми святкуємо тріумф не кандидата, а справи, справи демократії. **Воля народу була врахована, і воля народу була почута. Ми знову дізналися, що демократія цінна. Демократія крихка. І в цю годину, друзі мої, демократія запанувала.***

Борис Джонсон: *And I'm pleased that we've also been able to support our foreign overseas territories so that Gibraltar has become one of the first places in the world to offer a vaccination to its entire adult population [71].*

І я радий, що ми також змогли підтримати наші закордонні території, тому Гібралтар став одним із перших у світі, де запропонували вакцинацію всьому дорослому населенню.

У цих висловах спостерігаємо дослівний переклад, паралелізм синтаксичних конструкцій в обох мовах та заміною вислову «це велика нація» на усталену фразу українською «ми велика нація».

Перестановка, як вид граматичної перекладацької трансформації – це зміна розташування мовних одиниць у тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу. Перестановки нерідко супроводжуються іншою граматичною трансформацією – заміною, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки словоформ (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток при перекладі перетворюється в підмет), слів (наприклад, одне слово при перекладі змінюється на інше, схоже за значенням) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне або навпаки) [16, с. 20].

*Democratic challenger Joe Biden attacked the move, saying Mr Trump had put millions of lives **at risk** during the coronavirus pandemic. **Health care** will be a key battleground in the November presidential election [67].*

*Демократичний претендент Джо Байден розкритикував цей крок, заявивши, що містер Трамп **поставив під загрозу мільйони життів під час***

пандемії коронавірусу. На виборах президента, які відбудуться у листопаді основним полем бою стане **охорона здоров'я**.

У прикладі перестановки зазнав прислівник *at risk*, в перекладі даний лексичний компонент був переміщений в позицію після присудка.

Джо Байден: *Protecting our students, our educators, our communities, getting our schools open **safely and effectively**, this is an national emergency* [63].

*Захист наших учнів, наших освітян, наших громад, **безпечно та ефективно** відкриття шкіл це надзвичайна ситуація на національному рівні.*

Словосполучення *safely and effectively* зазнало аналогічного переміщення при перекладі.

Борис Джонсон: *Each and every one of us is now obliged to join together. To halt the spread of this disease* [77].

Щоб зупинити поширення хвороби, нам усім потрібно об'єднатися

Перестановка як вид перекладацької трансформації відносно порядку розташування мовних одиниць у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу поділяється на два типи: інверсійну та частково інверсійну.

Інверсійна перестановка характеризується заміною підметка та присудка, коли вони міняються місцями в реченні при перекладі.

Частково інверсійна перестановка зумовлює збереження порядку головних членів речення зі зміною порядку розташування другорядних членів речення після перекладу.

Джо Байден : *And to prevent re-infection from abroad, I am serving notice that it will soon be the time – with transmission significantly lower – **to impose quarantine on people coming into this country by air*** [70].

І щоб запобігти повторному зараженню з-за кордону, я повідомляю, що незабаром настане час – зі значно нижчим рівнем передачі хвороби – для людей, які прибувають до нашої країни повітряним транспортом введений карантин.

Джо Байден: *Few periods in our nation's history have been more challenging or difficult than the one we're in now. A **once-in-a-century** virus silently stalks the country* [70].

Кілька періодів в історії нашої країни були складнішими або складнішими, ніж той, у якому ми зараз. Вірус, який поширюється раз у столітті, тихо переслідує країну.

Перестановки в цих прикладах зазнали другорядні члени речення: в першому випадку *on people coming into this country by air* змінило місце положення та перемістилося при перекладі з початку в кінець фрази, в другому випадку: *A once-in-a-century* перемістилося з позиції перед підметом та присудком на позицію за ними.

Зустрічаються також речення, в яких застосовуємо спосіб **зовнішня інтеграція**, коли в оригіналі маємо більше речень, а при перекладі отримуємо менше для точності перекладу, як і вказано нижче:

Джо Байден :*This is America's day. This is democracy's day. A day of history and hope. Of renewal and resolve* [70].

Це день Америки. Це день демократії, день історії та надії, відновлення та рішучості.

Додавання. Перекладаючи політичну лексику часто необхідно використовувати **додавання** слів, що зумовлюється так званою компресією англійської мови. Прийом додавання є повною протилежністю прийому вилучення [18, с. 85].

Джо Байден: *Protecting our students, our educators, our communities, getting our schools open safely and effectively, this is **an national** emergency* [59].

*Захист наших учнів, наших освітян, наших громад, безпечно та ефективно відкриття шкіл - це надзвичайна ситуація **на національному рівні**.*

Додано слово «рівні», поняття «на національному рівні» досить часто вживається в українській мові, а також завдяки додаванню, даний вираз звучить досить органічно. Також при перекладі цього висловлювання використано метод перестановки, коли іменник *emergency* змінив місце положення в реченні.

*We are accelerating our search **for treatments**.* – Ми прискорюємо пошук методів лікування. Додано слово «методів» для конкретизації процесу, одночасно прийменник **for** вилучений.

Джо Байден: *And I must stress again that all of this is conditional, it all depends on a series of big ifs. It depends on all of us – the entire country – to follow the advice, to observe social distancing, and to keep that R down [70].*–

*І ще раз наголошу, що все це умовно, **наше майбутнє залежить** від серії великих Якщо. Від усіх нас – усієї країни – залежить, чи **будемо ми усі** слідувати порадам, дотримуватися соціальної дистанції та знизимо показник R, збільшення середньої кількості осіб, що інфікуються.*

При перекладі додані слова «наше майбутнє залежить», «будемо ми усі».

Джо Байден: *The hope is that the test results can allow the authorities to **map their way out of lockdown**, despite uncertainty over how much immunity to Covid-19 the antibodies actually provide [63]*

Сподіваємось, що результати досліджень можуть дозволити владі визначити план виходу із локдауну, не зважаючи на те, наскільки стійким наш імунітет може бути до антитіл COVID-19.

Вилучення – перекладацька трансформація, що базується на вилученні тих чи інших «зайвих слів» у перекладі [76, с. 138].

Борис Джонсон: *I just think it's important we take each step on the road map as it comes and continue to roll out the vaccine, build up our defences, build up the natural resistance of our whole population in the way that we are and then continue to look at the data in the intervals that we've set out [69].*

Я просто вважаю, що важливо, щоб ми робили кожен крок по дорожній карті в міру її появи і продовжували розгортати вакцинацію, нарощувати нашу оборону вірусу, створювати природний опір нашого населення, а потім продовжувати дивитися на дані у часі, які ми встановили для себе.

Для складних речень використана стратегія перекладу, яка містить комплекс перекладацьких трансформацій: дослівний переклад, додавання, вилучення.

У лексико-граматичних трансформаціях можливо виділити **антонімічний переклад**. Він є прикладом комплексної трансформації, в якій лексичні та синтаксичні зміни відбуваються одночасно. Цей переклад має замінити стверджувальну форму в перекладі на заперечну або, навпаки, заперечну на стверджувальну та супроводжується заміною лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням [18].

Джо Байден: *And I am confident that if we come together and summon that great American spirit once again, **we will meet the challenges** of our time and write the next great chapter in our American story* [63].

*І я впевнений, що якщо ми знову об'єднаємось та не втратимо американський дух, **ми не зламаємось** перед викликами нашого часу та напишемо наступну велику главу в нашій американській історії.*

Фразу *we will meet the challenges of our time* – ми не зламаємося, передано таким чином, коли слово у якому відсутня заперечувальна тема, в мові перекладу замінюється на слово з префіксом не- або словосполученням з часткою не-.

З розвитком суспільства та його науково-технічним прогресом у політичних промовах збільшується кількість **скорочень**, тому аббревіатури стали одним з найпродуктивніших методів поповнення словникового запасу багатьох мов у найрізноманітніших сферах. До найпопулярніших способів перекладу аббревіатур та скорочень відносять калькування, транслітерація, транскрипція та експлікація. При калькуванні складові частини лексичної одиниці перекладаються відповідниками мови перекладу:

Наприклад: IMF-(Міжнародний Валютний фонд); OAS– ОАД(Організація Американських Держав); ІМО–ММО (Міжнародна Морська Організація). Транслітерація та транскрипція при перекладі аббревіатур та скорочень рідко бувають у чистому вигляді, частіше використовується транскрипція зі збереженням елементів транслітерації [51, с. 49].

Додатково можливо відзначити **смісловий розвиток** – це перекладацький прийом, побудований на причинно-наслідкових зв'язках

понять, що можуть взаємно замінюватися, коли замінюються слова та словосполучення [76, с. 133].

Борис Джонсон: *Each and every one of us is now obliged to join together. To halt the spread of this disease. To protect our NHS and to save many many thousands of lives. And I know that as they have in the past so many times* [77].

Тепер **ми всі** зобов'язані об'єднатися. Щоб зупинити поширення цієї хвороби. Щоб захистити нашу національну службу охорони здоров'я та врятувати багато тисяч життів. І я знаю, **що ми робили це в минулому багато разів**.

Відбулися заміни стосовно словосполучень *and every one of us is now* (ми всі); *that as they have in the past* – так як вони були в минулому дещо змінено відповідно до контексту на: що ми робили це в минулому.

Вживання займенника першої особи множини має служити засобом переконливості, який є навіть занадто часто застосованим у промовах політиків.

Борис Джонсон: *And of course we continue to hope for the best. The way to get there and to achieve that optimum outcome is if we all follow the rules, wash our hands, cover our faces, keep our distance – and get a test if we have symptoms, so that NHS Test and Trace can keep the virus under control. This is how we will avoid a return to full national lockdown. We've made huge progress together. I know we are going succeed and I know we are going to beat this – if each and every one of us plays our part* [73].

І, звичайно, ми продовжуємо сподіватися на краще. Щоб досягти цього та досягти оптимального результату, ми всі будемо дотримуватися правил, мити руки, закривати обличчя, тримати дистанцію – і проходити тест, якщо у нас є симптоми, щоб Служба тестування та відстеження Національної служби охорони здоров'я Великобританії міг утримати вірус під контролем. Таким чином ми уникнемо повернення до повного національного карантину. Разом ми досягли величезного прогресу. Я знаю, що ми досягнемо успіху, і я знаю, що ми переможемо це – якщо кожен із нас зіграє свою роль.

Перекладацькі трансформації є перетвореннями, які допомагають приводити у відповідність тексту перекладу до оригінального тексту, попри відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу. Перекладацькі трансформації використовуються в першу чергу тому, що кількість значень у лексичних одиниць мови оригіналу не відповідає мові перекладу. Перекладачі повинні враховувати словникові та граматичні трансформації та відмінності в структурно-лексичній семантиці між англійською та українською мовами. Це вимагає перебудови синтаксичної структури речення або лексичних змін під час перекладу. Оскільки лексика тісно пов'язаний з граматикою, перетворення часто призводять до того, що словниковий запас та граматичні зміни відбуваються одночасно.

2.4 Основні стилістичні прийоми під час перекладу промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона

Для політичної промови, як одного з основних жанрів, що функціонують у просторі політичної полеміки, характерна експресивність як сукупність семантико-стилістичних ознак мовних одиниць, які забезпечують їх здатність впливати на формування суспільної свідомості. Тому нашим завданням є проаналізувати підбір і використання необхідних засобів задля збільшення експресивності й образності промови та досягнення запланованого прагматичного ефекту. На додаток до фактично точної передачі змісту, повний переклад матеріалу політичної промови повинен відбивати всі емоційні елементи, що містяться в оригіналі, та їх політичний напрямок. Цим політичні тексти відрізняються від інших текстів.

В. Павлуцька стверджує, що функція переконання та політичної пропаганди є однією з найважливіших функцій політичного дискурсу. Виступи політиків зосереджені на свідомості громадськості, а політичний дискурс є дуже небезпечним засобом впливу, оскільки насамперед спрямований на формування в суспільстві необхідних думок і поглядів влади [53, с. 220].

Висловлення переконання вимагає використання відповідної лінгвістичної тактики та специфічних мовних засобів як на морфологічному, та лінгвістичному, так і на синтаксичному рівнях.

На синтаксичному рівні до засобів впливу можна віднести **застосування політиками різних типів речень**, які використовуються залежно від ситуації, в якій промова виголошується, але загалом переважають розповідні типи речень.

Необхідно зауважити, що значний вплив на аудиторію створює промова, насичена великою кількістю умовних речень.

Борис Джонсон: *That means vaccinating all residents in a care home for older adults and their carers, everyone over the age of 70, all frontline health and social care workers, and everyone who is clinically extremely vulnerable. If we succeed in vaccinating all those groups, we will have removed huge numbers of people from the path of the virus* [62].

Це означає вакцинацію всіх мешканців будинків для літніх людей та їхніх опікунів, усіх віком від 70 років, усіх медичних та соціальних працівників на передовій та всіх, хто клінічно надзвичайно вразливий. Якщо нам вдасться вакцинувати всі ці групи, ми усунемо величезну кількість людей з шляху поширення вірусу.

Фразу перекладено за допомогою дослівного перекладу та збереженням синтаксичної структури, тобто при перекладі спостерігається паралелізм синтаксичних конструкцій.

Лексична основа тексту політичної промови—це тематично об'єднані групи слів, представлені практично позитивною прагматикою та практично негативними лексичними одиницями загального політичного дискурсу, особливо в політичних промовах. Приклади тематично поєднаних груп слів та позитивної прагматики: *justice* –справедливість, *freedom* –свобода, *democracy* – демократія, *society* –суспільство, *nation* –нація, держава, *citizen* – громадянин, *generation* –покоління, *dignity* – гідність тощо.

У підкласі мовних засобів з негативною прагматикою представлені прагматично сильні лексеми та словосполучення типу: *violence*– насильство, *hateful*– ненависть, *ideology*– ідеологія, *depression*– депресія, *the extremist*– екстреміст, *the radicalism*– радикалізм, *struggle* – боротьба, *tyranny*– тиранія, *war* – війна, *to frighten*–лякати,залякувати, *chaos*– хаос та інші, які несуть значний прагматичний потенціал і здійснюють потужний вплив на адресата.

Питання експресивності тісно пов'язане з людською природою, тому його треба розглядати в безпосередньому зв'язку з людиною. На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки категорія експресивності вивчається в межах антропоцентричної парадигми (Е. О. Куш, Г. І. Приходько, О. М. Сагайдачна, А. П. Чудінов, Р. Simpson та ін.), основою якої є певні взаємопов'язані чинники, серед яких: мовна особистість, ставлення людини до світу, мовна компетентність, тобто здатність людини добирати засоби, що задовольняють її потреби в мовній діяльності[30, с. 159].

Залежно від формальної структурної належності засоби вираження традиційно поділяються на мовлення, лексику, словотворення, морфологію та синтаксис. Існує три способи перекладу. Словотворення включає насамперед словотвір, що включає широкий спектр афіксів. Морфологічні експресивні засоби вираження включають слова з різними частиномовними приналежностями (характерні вигуки, допоміжні дієслова, підсилюючі частки, займенники) з урахуванням оцінного компонента. Лексичні експресивні засоби представлені виразними словами та сталими виразами, які за своєю природою несуть позитивні чи негативні оцінки. На рівні синтаксичної системи мови експресія –це, перш за все, інверсії, тобто зміни нормального порядку слів речень, використання еліптичних (неповних) синтаксичних структур, у яких члени речення видаляються, а також топікалізація, або відособлення тематичних елементів [58, с. 265].

Саме лексичний рівень поданий емоційно-експресивною лексикою й експлікується низкою стилістичних тропів, серед яких: епітети, метафори, метонімія, синекдохи, гіперболи, перифрази. Образність в політичних промовах

на лексичному рівні досягається завдяки такимосновним експресивним засобам як[30]:

Епітети, які викликають хвилювання у слухачів та роблять мовлення емоційнішим, використовуються політиками для позитивної самопрезентації [30].

Джо Байден: *And its caused by the fact that despite America having an **unprecedented and successful** vaccination program...* [64].

І це викликано тим, що , незважаючи навіть на безпрецедентну та успішну програму вакцинації...

Борис Джонсон: *More than 200 hospitals will be distributing the vaccine, seven **huge** vaccination centers, **big** vaccination centers, and first wave of 200 community pharmacies. So there`s **a big, big** network* [70].

Більше ніж 200 лікарень будуть розповсюджувати вакцину, сім величезних центрів вакцинації, великі центри вакцинації та перша хвиля з 200 комунальних аптек. Отже, є велика, велика мережа.

За допомогою дослівного перекладу вдалося зберегти вживання епітетів, а також передати емоційне забарвлення вихідного тексту.

Метафора додає виступу виразності та образності. Політична метафора часто використовується для спрощення сприйняття тексту слухачами, привернення уваги незвичними словосполученнями та є найсильнішим засобом впливу на політичну свідомість в суспільстві. Цей засіб в інтерпретації політиків слугує заміною реальної політичної картини світу адресата, спонукаючи його до певних дій та формуючи потрібні емоційні стани. Крім того, метафора може відвертати увагу адресата від слабких місць в аргументації [30, с. 62].

Джо Байден: *Biden also implored Americans to be vigilant in the fight to stop the spread of the coronavirus, warning of the “**long, hard winter**” ahead* [64].

*Байден також закликав американців бути пильними у боротьбі з поширенням коронавірусу, попередивши про «**довгу, важку зиму**» попереду.*

Переклад фрази здійснено способом дослівного перекладу.

Джо Байден: *There is real hope, tangible hope. So hang on. Don't let yourself surrender to the fatigue* [64].

Є справжня надія, відчутна надія. Тож тримайся. Не дозволяй собі здатися втомі.

Висловлювання перекладене методом дослівного перекладу, окрім речення «*So hang on*», що перекладене методом адаптації.

Джо Байден: *To restore the soul of America. It requires...unity* [70].

Відновити душу Америки. Це вимагає... єдності. Байден має на увазі, що необхідно відновлення могутності після потрясінь. Переклад здійснено методом калькування.

Джо Байден: *America is not going to lose this war* [64].

Америка не програє цю війну.

У даному прикладі використана концептуальна метафора, це коли одна ідея розуміється з точки зору іншої, образне порівняння по-іншому. Пандемія як війна.

Борис Джонсон: *The weeks ahead will be the hardest yet but I really do believe that we are entering the last phase of the struggle. Because with every jab that goes into our arms, we are tilting the odds against Covid and in favour of the British people* [62].

Попередні тижні були найважчими, але я дійсно вірю, що ми входимо в останню фазу боротьби. Тому що з кожним ударом, який ми отримуємо, ми підвищуємо шанси проти Covid на користь британського народу.

Борис Джонсон: *Everyone from the supermarket staff to the transport workers to the carers to the nurses and doctors on the frontline* [77].

Усі, від персоналу супермаркету до транспортних працівників, доглядальниць, медсестер та лікарів на передовій.

Неологізми часто вживаються політиками для створення експресивно-емоційного фону та можуть бути наповнені зручним та потрібним для політика раціональним та емоційним змістом, також використовуються у разі пояснення незручних понять та наближаються за своєю функцією до ефремізмів. Таким

чином, політики, які вміло використовують неологізми для збільшення експресивного наповнення виступу вважаються творчими та освіченими особистостями, що однозначно сприяє посиленню впливу на маси та формуванню позитивного іміджу політика [30, с. 61].

Політичний дискурс є однією з основних джерел неологізмів. Багато слів, пов'язаних з політикою, прийшло з англійської мови в українську. Тому при їх перекладі можна використовувати слова, які відповідають мові перекладу. Прикладами таких слів є: Президент, Прем'єр-міністр, спікер, депутат, Європарламент, парламент, балотуватися, інавгурація, коаліція, піар, плюралізм. Проте останні роки є намагання при перекладі замінити якомога більше іноземних українськими термінами. Однак це не завжди можливо на даному етапі, тому перекладачі можуть використовувати описові методи при перекладі неологізмів. Іншими словами, можливі два варіанти адекватного перекладу, наприклад: «Джонсон заявив, що не буде балотуватися на пост прем'єра третій раз поспіль» та «Джонсон заявив, що не буде висувати свою кандидатуру на пост прем'єра третій раз поспіль». Це залежить від концепції перекладу: в першому варіанті – концепція «відчуження», В другому – «одомашнення» [58, с. 265].

Джо Байден: *The Dems think it would be bad for them politically if U.S. schools open before the November Election, but is important for the children & families,*” he wrote. “*May cut off funding if not open* [59]!

Демі вважають, що для них було б погано з політичної точки зору, якби американські школи відкрилися до листопадових виборів, але це важливо для дітей та сімей!». «*Може припинити фінансування, якщо не відкриються!*».

Байден називає демократів «демами», що переводиться методом калькування, а аббревіатуру U.S. schools перекладено способом описового перекладу.

Борис Джонсон: *Get Boosted now for yourself, for your friends and your family*[70].

Отримайте “бустерну” дозу заради себе, друзів та вашої сім'ї.

Борис Джонсон: *Social distance will be established* [70].

Соціальна дистанція буде встановлена.

Неологізм “*social distance*”, який став повсюдним для нас, охоплюючи безпечні практики запобігання поширенню хвороби. Перекладено способом калькування.

Градація, як поступовий перехід від нижчого ступеня і навпаки, також зустрічається у промовах. Речення набуває більш підсилююче значення.

Борис Джонсон: *Nobody, no one person, no one party has a monopoly of wisdom...* [73].

Ніхто, жодна людина, жодна сторона не має монополії на мудрість.

Це речення також перекладене способом калькування зі збереженням стилістичного засобу такого, як градація.

Метонімія, за допомогою якої можливо значення одних явищ переносити на другі. Особливої уваги заслуговують метонімічні образи, які виступають засобом вивчення ментальних процесів та засобом осягнення національної самосвідомості. Даючи визначення явищу метонімії, зазначимо, що це близький до метафори троп, за допомогою якого значення слів переноситься з певних явищ і предметів на інші за суміжністю [75, с. 43].

Експресія стає можливою завдяки різним видам пожвавлення метонімії, наприклад, посилення метонімії іншими стилістичними фігурами або тропами. Все це в комплексі привертає увагу адресата до способу вираження думки, яка сприймається як більш вагома і яскрава. Метонімічне увиразнення політичної полеміки - це сукупність метонімічного перенесення різного рівня, які свідомо використовуються оратором для представлення, оцінки і трансформації якогось фрагмента дійсності з метою впливу на читача і формування в останнього бажаного ставлення до повідомлення. Автор може впливати на адресата, він може нав'язати свій погляд так, що адресат далеко не завжди помічає суб'єктивність розповіді. На відміну від метонімічного перенесення, метафоричні конструкції дають змогу авторові висловитися ставлення до об'єкта оповіді.

Отже, метонімічне моделювання дозволяє зберегти видимість об'єктивності, а з метафорою це майже неможливо. Саме тому політичні діячі, намагаючись зберегти об'єктивність, вдаються до метонімії, тож аудиторія далеко не завжди здогадується про певні маніпуляції [30, с. 161]

Джо Байден: *I know we can and will defeat this virus. America is not going to lose this war. You will get your lives back. Life is going to return to normal. That will happen. This will not last forever* [64].

Я знаю, що ми можемо і переможемо цей вірус. Америка не програє цю війну. Ви повернете своє життя. Життя нормалізується. Це станеться. Це не триватиме вічно.

Увага акцентується на уособленні в понятті Америка всієї нації. Словом «війна» позначаються дії по боротьбі з вірусом, «життя» уособлює в собі добробут.

Риторичні запитання, які не потребують відповіді також застосовуються політиками для збільшення експресивності промови.

Джо Байден: *“Mr. President, where are you?” Biden asked, looking into the camera. “Where are you? Why aren't you working on this?”* [63].

«Містер Президенте, де ви? » – запитав Байден, дивлячись у камеру. «Де ви? Чому ви не працюєте над цим?»».

Переклад здійснено методом калькування Також у цьому прикладі використані повтори запитання, що є додатковим засобом експресії у виразі.

У політичному дискурсі використання **фразеологічних одиниць** чи їх частин дуже часто відбувається у поєднанні з іншими експресивними засобами вираження. Кожен із цих засобів вимагає особливої уваги при перекладі.

Борис Джонсон: *People don't know what he stands for. He's neither fish, flesh nor fowl. What's the point of Miliband?* [66].

Люди думають, що він не риба, не м'ясо. У чому справа, Мілібанд?

Використано фразеологізм, який має аналог в українській мові «Він не риба, не м'ясо птиці». Також присутнє риторичне запитання до опонента, яке має додати виразності висловлюванню, а промові експресивності.

Повторення — виразний засіб, що використовується мовцем в стані емоційної напруги, стресу. Виражається в повторенні смислових слів.

Джо Байден: *If President Trump and his administration had done their jobs early on in this crisis, American schools would be open. And they'd be Open safely* [63].

Якби президент Трамп та його адміністрація зробили свою роботу на початку цієї кризи, американські школи були б відкриті. І вони будуть безпечно відкриті.

В тексті використовується повтор *be open*– відкрилися б, а також граматична конструкція *if...had done*– якби було виконано, що є умовним реченням, виражають сильний докір. Слово *Open* написано з великої літери, що однозначно закладає емоційний зміст в сказане та наголошує на втраченій можливості.

Паралелізм та **анафора** є також частим явищем у промовах політиків. Паралелізм це повторення певних конструкцій у реченні. Такий приклад наведений нижче:

Борис Джонсон: *We must stay alert. We must continue to control the virus and save lives. And yet we must also recognise that this campaign against the virus has come at colossal cost to our way of life. We can see it all around us in the shuttered shops and abandoned businesses and darkened pubs and restaurants* [73].

Ми повинні бути наготові. Ми повинні продовжувати контролювати вірус і рятувати життя. І все ж ми також повинні визнати, що ця кампанія проти вірусу принесла нам колосальні збитки для нашого способу життя. Ми можемо бачити це навколо себе в закритих магазинах, покинутих підприємствах і затемнених пабах та ресторанах.

У цьому прикладі також присутнє повторення модального дієслова *must* як засобу потужного впливу на слухачів, модальні дієслова також часто використовуються в політичних промовах як засіб персуазивності. Дослівний переклад із заміною окремих слів на більш прийнятні для українського

суспільства, тобто адаптація вихідного тексту не тільки до мовних норм, а й до усталених поглядів та мовних кліше у мові перекладу.

Джо Байден: *We will press forward with speed and urgency, for we have much to do in this winter of peril and possibility. **Much to repair. Much to restore. Much to heal. Much to build. And much to gain*** [70].

Ми будемо рухатися вперед зі швидкістю та терміновістю, тому що нам належить багато зробити в цю зиму небезпеки та можливостей. Багато ремонтувати. Багато відновити. Багато лікувати. Багато побудувати. І багато чого виграти.

Борис Джонсон: *And of course we **will** be monitoring our progress locally, regionally, and nationally and if there are outbreaks, if there are problems, we **will** not hesitate to put on the brakes*[73].

І, звичайно, ми будемо стежити за нашим прогресом на місцевому, регіональному та національному рівнях, і якщо будуть спалахи, якщо будуть проблеми, ми не вагаючись будемо гальмувати.

У двох випадках використовуються повтори, тільки в Байдена повторення синтаксичних конструкцій для емоційності, а в Джонсона модального дієслова *will* для надання більшого значення реченню.

Борис Джонсон: *So we have Opposition Members who **block and delay** everything, running to the courts to **block and delay** even more measures...*[73].

Тож у нас є опозиціонери, які блокують і затягують усі справи, звертаються до судів, щоб заблокувати та затягнути усе ...

Цей приклад реалізується на такому прийомі як анафора. Перекладено дослівним перекладом.

Використання окремих функцій частин мови. Персуазивний вплив досягається у цьому вислові за допомогою використання дієслова *to be* у формі теперішнього часу (*am/is/are*), чим акцентується увага слухачів на важливих подіях в умовах сьогодення.

Борис Джонсон: *The coronavirus is the biggest threat this country has faced for decades – and this country is not alone. All over the world we are seeing the*

*devastating impact of this invisible killer. And so tonight I want **to update** you on the latest steps we are taking **to fight** the disease and what you can do **to help** [72].*

Коронавірус є найбільшою загрозою, з якою наша країна зіткнулася за декілька десятиліть – та наша країна не самотня. У всьому світі ми бачимо руйнівний вплив цього невидимого вбивці. І тому сьогодні ввечері я хочу повідомити вам про останні кроки, які ми вживаємо для боротьби з хворобою, і про те, що ви можете зробити, щоб допомогти.

Використовується дослівний переклад та синонімічна заміна, коли дослівний переклад «ця країна» замінюється на більш зрозумілу для українців усталену фразу «наша країна». Також у цьому прикладі спостерігається інфінітив, яким автор підкреслює важливість речення.

*Джо Байден: And I must stress again that all of this is conditional, it all depends on a series of big ifs. It depends on all of us – the entire country – **to follow** the advice, **to observe** social distancing, and **to keep** that ...[70].*

І ще раз наголошу, що все це умовно, все залежить від серії великих Якщо. Від усіх нас – усієї країни – залежить, чи будемо ми слідувати порадам, чи будемо дотримуватися соціальної дистанції та зберігати зниження хвороби.

Активну позицію політики висловлюють за допомогою мовних тактик та використовують тривалі часові форми дієслова.

У своїх персуазивних промовах політики також вживають модальні дієслова, які мають підкреслити необхідність їх пропозицій та обов'язковість виконання. Також висловити переконливу пораду чи рекомендацію.

*Борис Джонсон: We said that you **should** work from home if you can, and only go to work if you must. We now need to stress that anyone who can't work from home, for instance those in construction or manufacturing, **should** be actively encouraged to go to work [73].*

Ми говоримо, що ви повинні працювати вдома, якщо можете, і ходити на роботу лише в разі потреби. Тепер ми повинні наголосити, що всіх, хто не

може працювати вдома, наприклад тих, хто займається будівництвом або виробництвом, слід активно заохочувати до роботи.

Політики дуже люблять у своїх промовах давати обіцянки, як засіб впливу на слухачі та можливість втримати політичні позиції коштом продовження терміну виконання у часі.

Борис Джонсон: *And of course we will be monitoring our progress locally, regionally, and nationally and if there are outbreaks, if there are problems, we will not hesitate to put on the brakes. We have been through the initial peak – but it is coming down the mountain that is often more dangerous [73].*

І, звичайно, ми будемо стежити за нашим прогресом на місцевому, регіональному та національному рівнях, і якщо будуть спалахи, якщо будуть проблеми, ми не вагаючись будемо гальмувати. Ми пройшли початковий пік, але часто небезпечніше спускатися з гори.

При перекладі до прийому дослівного перекладу доданий прийом вилучення. Потрібно зауважити, що досить часто при перекладі політичних промов перекладачі покладаються на різноманітні трансформації, особливо на стилістичні. Подібні трансформації використовуються, коли у текстах налічуються мовні одиниці, які не присутні у мові перекладу або коли перекладач має на меті зберегти експресивність.

Висновки до Розділу 2

Із проведеного нами аналізу стає очевидним що, під час перекладу політичних промов перекладачі використовують перекладацькі трансформації, які допомагають найбільш повно передати ідею, викладену мовою оригіналу, зберігаючи при цьому її початковий зміст та форму, що є частиною компетенції перекладача. Однак, оскільки мовні системи англійської та української мов у певних аспектах відрізняються, такі переклади не завжди можливі. Тому перекладачам потрібно знайти інші способи перекладу, розробляючи певні перекладацькі стратегії для окремих випадків та ситуацій перекладу. Їх

застосування повинно бути спрямоване на чітку та зрозумілу передачу змісту терміну з урахуванням норм та правил перекладу. Обов'язковим є застосування трансформацій при перекладі відсутніх в українській мові граматичних явищ англійської мови.

Проаналізувавши промови політиків Джо Байдена та Бориса Джонсона можна виокремити як відмінності так і схожі риси:

1. На морфологічному рівні промови Бориса Джонсона та Джо Байдена характеризуються вживанням займенника першої та другої особи множини, ніби прирівнюючи себе до людей.

2. На лексичному рівні Борис Джонсон характеризується використанням таких засобів: **метафора, епітети, неологізми**. Джо Байден вживає частіше всього такі засоби: **метафора, метонімія**.

3. Синтаксичний рівень політиків дещо схожий, і характеризується вживанням повторів та риторичних питань.

Серед найбільш поширених перекладацьких трансформацій, наведених вище, є калькування, що пояснюється тим, що терміни та вирази, що використовуються політиками у текстах промов, мають словникові відповідники у мові перекладу та в більшості випадків не викликають труднощів у виборі еквівалента. Транскодування та заміни частин мови, які допомагають досягти адекватності перекладу, також дуже поширені. Додавання, вилучення та антонімічний переклад теж використовуються, за допомогою чого перекладачі редагують оригінал відповідно до норм мови перекладу.

Кількісні підрахунки, проведені при аналізі промов показують, що майже 39% відтворено дослівним перекладом, 24% - описовим способом, 15% - конкретизація, 10% - додавання та вилучення, 12% - синонімічна заміна.

Перекладачам необхідно вивчити основні поняття політичного дискурсу та проаналізувати деталі вербалізації як мовами оригіналу, так і мовами перекладу. Політичні тексти наповнені культурно важливими лексичними одиницями, тому переклад є особливо складним.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

В даній роботі, виходячи з поставленої мети було проведено дослідження проблеми перекладу промов сучасних політичних діячів з англійської на українську мову та формування системи теоретичних і практичних знань, яких потребує переклад політичних промов українською мовою та формування системи теоретичних та практичних знань, яких потребує переклад політичних промов українською мовою.

У першому розділі з'ясовано поняття функціонального стилю та визначено, що кожен функціональний стиль має визначену сферу поширення; функціональне призначення; впливи; характеристики та певні ознаки; систему мовних стилістичних норм та засобів. Також визначено, що конкретна послідовність щодо кожного функціонального стилю, фактично містить ряд факторів, які, хоч і належать до позамовної дійсності, не тільки формують тип висловлення, але й безпосередньо впливають на мовний розвиток даного типу мовлення: фактори підготовленості аудиторії до сприймання тексту, традиція у формах висловлення, розвиток літературної норми та інше.

Визначено особливості публіцистичного стилю в сучасному політичному дискурсі. Публіцистичний стиль це різновид функціональних стилів, який виконує формувальну функцію відносно колективної свідомості шляхом відбору інформації. Особливості публіцистичного в орієнтації на масового слухача чи читача та простота стилю, спроби зробити презентацію матеріалів більш доступною, стилі, які безпосередньо відображають реальність живої мови, усі лексичні та виразні зміни живої розмови набагато швидше за художню літературу.

Встановлено лінгвостилістичні ознаки та прагматичні інтенції політичних промов. Визначено, що мова політичних текстів зазвичай занадто формальна через використання багатьох штампів та кліше, стандартних фраз та характеризується високим ступенем узагальнення оскільки насичена складними словами та словами з абстрактними значеннями, метафорами, фразеологізмами

та неологізмами, аббревіатурами чи скороченнями. У своїх промовах політики використовують художні засоби та експресивні прийоми. Прагматичний аспект мовлення також належить до специфічного зв'язку між оратором і слухачем, який формується під впливом початкової дії та слів, тобто прихована інтенція.

З'ясовано основні принципи та перекладацькі прийоми при перекладі політичних промов. Визначено, що, враховуючи особливості політичних промов та вивчаючи наукову літературу з теми перекладу, можливо стверджувати, що перекладачі в загальному розумінні процесу використовують: дослівний переклад, перекладацькі трансформації, в тому числі комплексні та розробляють певні стратегії перекладу. Основою для вибору прийомів та стратегій перекладу виступає класифікація видів перекладу.

Виділяють три типи перекладацьких трансформацій:

1. **стилістичні**(описовий, синонімічні заміни, компенсація)
2. **лексичні** (додавання, конкретизація, генералізація, антонімічний)
3. **граматичні** (перестановка, вилучення, додавання)

Проте перекладачі інколи поєднують у роботі перекладацькі трансформації, наприклад, лексичні з граматичними або стилістичними та розробляють стратегії перекладу для кожного окремого тексту перекладу. Обов'язкова умова – повний переклад будь-якого тексту – це повне його розуміння перекладачем.

У другому розділі проаналізовано та досліджено основні стилістичні перекладацькі трансформації на прикладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона. Визначено, що стилістичні трансформації виступають як методи перекладу, за допомогою яких перекладач змішує стилістичні акценти, нейтралізуючи або, навпаки, фактично реалізуючи різні відтінки значення, або пристосовуючи мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у вихідній мові. За допомогою стилістичних трансформацій перекладач може передати всю експресивність та стиль мови тексту оригіналу, не змінюючи зміст тексту перекладу.

Здійснено аналіз використання лексичних трансформацій при перекладі промов сучасних політичних діячів на прикладі промов Джо Байдена та Бориса Джонсона. З'ясовано, що політичні тексти наповнені культурно важливими лексичними одиницями, які відбивають загальні та специфічні особливості функціонування національних культур. Тому переклад лексичних одиниць політичного дискурсу є особливо складним, перекладачі не тільки визначають культурно важливі елементи виступу політика, але й зосереджуються на культурному полі реципієнта. Культурно важливі лексичні одиниці в політичному дискурсі тісно пов'язані з прецедентними явищами. Передача прецедентних феноменів завжди важке завдання для перекладачів.

Проведений аналіз та досліджено основні синтаксичні перекладацькі трансформації промов сучасних політичних діячів на прикладі промов Джо Байдена та Бориса Джонсона. Встановлено, що аналіз використання синтаксичних трансформацій, показує, що вони можуть бути викликані різними особливостями лексичного та граматичного планування вихідної та цільової мов. У деяких випадках вони тісно переплітаються. Такі трансформації є перетвореннями, які допомагають приводити у відповідність тексту перекладу промови політичних діячів до оригінального тексту, попри відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу.

Проведений лінгвопрагматичний аналіз перекладу англомовних промов сучасних політичних діячів на прикладі промов Джо Байдена та Бориса Джонсона. З'ясовано, що для політичної промови, як одного з основних жанрів, що функціонують у просторі політичної полеміки, характерна експресивність як сукупність семантико-стилістичних ознак мовних одиниць, які забезпечують їх здатність впливати на формування суспільної свідомості. Висловлення переконання вимагає використання відповідної лінгвістичної тактики та специфічних мовних засобів як на морфологічному, та лінгвістичному, так і на синтаксичному рівнях, тому завдання перекладача, враховуючи складність прагматичної інтенції розробляти стратегії перекладу, тобто користуватися

комплексом перекладацьких прийомів з урахуванням багатьох інших умов виголошення промови та її мети.

Можна визначити такі трансформації, які використовувались під час перекладу промов Бориса Джонсона та Джо Байдена:

- **дослівний переклад** використовувався для збереження форми оригіналу з його емоціями;
- була помітна така трансформація, як **транслітерація**;
- **синонімічна заміна** використовувалась, якщо дослівний переклад не зберігав сутність;
- застосовано було **додавання**, тобто збільшення оригіналу при перекладі;
- спостерігалась **конкретизація**, де слово з широким значенням набувало вужче;
- **перестановка** була також використана у промовах;
- **описовий переклад** був здійснений для більш зрозумілого значення;

Рогляд перекладів показав, що майже 39% відтворено дослівним перекладом, 24% - описовим способом, 15% - конкретизація, 10% - додавання та вилучення, 12% - синонімічна заміна.

Отже, слід підкреслити, що політична промова американських політиків високого політичного рангу має вкрай важливе значення не тільки для американського народу, а й для народів всього світу. Тому дуже уважно потрібно підходити до перекладу такого роду текстів, зважаючи на те, що вони не є звичайними текстами, а формуються згідно з умовами виступу та політичною ситуацією відносно конкурентів, маючи за мету здійснення певного впливу на. Тому в багатьох випадках не є доцільним використовувати окремі прийоми та засоби перекладу, а здійснювати розробку стратегії перекладу, яка має складатися з комплексу прийомів перекладу для найбільш повного відтворення вихідного тексту.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башук Н.П. Переклад безеквівалентної лексики у публіцистичних текстах. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. 2016. Кн. 2. С. 11-15.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. Москва: Международные отношения, 1975. 239 с.
3. Васік Ю.А. Ритмічна обумовленість комунікативної стратегії політичної промови. *Новітня філологія*. Миколаїв: МДГУ, 2005. №2(22). С. 116-117.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 170 000 / Уклад. і головний ред. В.Т. Бусел. Ірпінь : Перун, 2001. 1440 с.
5. Відтворення прагмастилістичних особливостей політичної промови: наукова робота для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських та наукових робіт з гуманітарних наук. 2021. 58 с.
6. Виноградов В.В. Итоги обсуждения вопросов стилистики. *Вопросы языкознания*. №1. 1955. С. 60-87.
7. Виноградов В.В. Лексикология и лексикография. Москва: Наука, 1977. 254 с.
8. Волченко О.М. Використання синтаксичних трансформацій для досягнення еквівалентності перекладу. *Філологічні науки*. «Молодий вчений», 2017. № 4.1 (44.1). С. 89-93.
9. Глінка Н.В., Зайченко Ю. Експресивні засоби й стилістичні прийоми вираження експресивності та особливості їх перекладу. *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. Серія: Філологія. Педагогіка. 2013. Вип.2. С. 34 - 39.
10. Бєлих Д. І. Особливості перекладу англійських фразеологічних одиниць у політичному дискурсі. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ"*. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського

суспільства: збірник наукових праць. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 4 (1280). С. 88-92.

11. Білоус О.М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.

12. Бондаренко О. Особливості перекладу абревіатур, акронімів і скорочень. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2015. Вип.1. С. 76- 83.

13. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник української мови. Київ: Перун, 2005. С. 1719.

14. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської і української мов: навчальний посібник. Вид. 2-е перероб. і допов. Вінниця: Нова книга. 2011. 328 с.: іл..

15. Дудик П.С. Стилiстика української мови: навчальний посiбник для студентiв вищих навчальних закладiв. Київ: ВЦ «Академiя». 2005. 368 с.

16. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

17. Карпенко Н.О., Полюк І.С. Лексико-стилістичні трансформації та їх особливості при перекладі текстів офіційно-ділового стилю. *Молодий вчений*, 2019. № 10 (74). С. 155-160.

18. Клименко І. М. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2012. Вип. 8. С. 84-90.

19. Кльось С. Семантичні особливості функціонування фразеологізмів у політичному дискурсі (на основі промов діячів англійською мовою). *Молодь і ринок*. 2012. № 1. С. 106- 110.

20. Коваленко, А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ : ІНКОС, 2002 . 320 с.
21. Кожина М.Н. Интерпретация текста в функционально-стилевом аспекте. *Stylistyka I. Stylistyka dzis.* Warszawa, Krakow, Opole, 1992. С. 41.
22. Кожина М.Н. О понятии стиля и месте языка художественной литературы среди функциональных стилей. Пермь, 1962. 62 с.
23. Кожина М.Н. Стилистика русского языка. Москва, 1977. 223 с.
24. Колесник А.О., Белікова О.Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів: Збірник наукових праць ХДУХТ. 2010. Вип. 11. С. 719-727.
25. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва: Высш. шк., 1990. С. 253.
26. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Курс лекций. Москва: ЭТС. 1999. 192 с.
27. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода: Учебное пособие / В.Н. Комиссаров. Москва : «ЧеРо», совместно с «Юрайт», 2000. 136 с.
28. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. Москва: Наука, 1972. С. 289.
29. Лобода В.А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2019. № 43. том 4. С. 72-74.
30. Лосєва І.В. Мовностилістичні особливості політичної полеміки кандидатів у президенти США (на матеріалі інтернет-дискурсу): дес... на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: 10.02.04. – германські мови, Львів. 2016. 261 с.
31. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки.* Книга 3, 2014. С.102-105.

32. Малюк. Д.С., Сітко А.В. прагматичні та лінгвістичні особливості промов політичних лідерів.

URL:<https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/48020/1/Малюк%2С%20Тези.pdf> (дата звернення 15.08.2021).

33. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : підручник. Київ: Вид. центр «Академія». 2007. 359 с.

34. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.

35. Мошенець К.Ю. Стилїстичні особливості англїйського тексту (тропи, фігури і тд). *Фїлологїя*.

URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/168412246.pdf> (дата звернення 18.08.2021).

36. Нещименко Г.П. Динамика речевого стандарту сучасної публічної вербальної комунїкації:Проблеми.Тенденції розвитку. *Вопросы языкознания*. 2001. № 1. С. 98-132.

37. Павлуцька В. О. Полїтичний дискурс: особливості та функції. *Вїсник Житомирського держ. у-ту. Вип. 39. Фїлологїчні науки*. Житомир, 2008. С. 218-221.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2446/1/218-221.pdf> (дата звернення: 06.10.2021).

URL: http://specrada.chnu.edu.ua/res/specrada/7/dis_stecyk.pdf (дата звернення: 06.10.2021)

38. Падалка О. В. Полїтична промова та її просодичні характеристики. *Науковий вїсник Східноєвропейського національного університету імені Лесї Українки. Фїлологїчні науки. Мовознавство*. 2012. № 6. С. 66 - 69.

39. Пастух Т. А. Лакуни як прояв розбіжностей у мовній картинї світу.*Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фїлологїчні науки*. 2013. Вип. 32(1). С. 99-101.

40. Петренко В. Особливості визначення політичної мови.Полїтичний менеджмент 2007. № 2. С. 16-24.

41. Полєвик Д.О. Антонімічний переклад, як складова перекладацьких трансформацій. *Соціальногуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (19-20 квітня 2013 р.). Суми : СумДУ, 2013. С. 98-99.

42. Попович А.С., Марчук Л. М. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім.. І. Огієнка. 2017. 172 с.

43. Прищепчук С. А. Переводческая стратегия при воспроизведении оценочной лексики в переводе. *Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета. Пятигорск* : ПГЛУ, 2008. № 4. С. 79-84.

44. Ремхе, И. Н. Прототипическая и адаптивная стратегии как основа когнитивного принятия решения в процессе научно-технического перевода. *Вестник Тамбовского университета. Серия Гуманитарные науки*. 2013. Вып. 2(118). С. 159-166.

45. Романюк С. Лінгвістичні особливості інавгураційної промови (на прикладі виступу президента України Петра Порошенка). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10:Лінгвостилістичні студії*. Вип. 3. 2015. С.5-18.

46. Розенталь Д.Э. Практическая стилистика русского языка: учебное пособие для вузов. 3-е изд., испр. и доп. Москва: Высшая школа, 1974. 352 с.

47. Рябцева Н. К. Стереотипность и творчество в переводе. 2008. № 12. С. 11–28.

48. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Черкаси: Вид-во Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.

49. Сербенська О. А. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: 10.02.01 «Українська мова». Львів, 1992. 38 с.

50. Скрєбкова М. Особливості перекладу абрєвіатур та скорочень у англємовних комп'ютерних текстах. *Нова педагогічна думка*. 2016. № 1. С. 47 - 49.

51. Смирнова Ю. Л. Политический эвфемизм как составляющая языка СМИ в предвыборных кампаниях демократических стран. *Политическая лингвистика*, 2010. Вып. 4 (34). С. 163–165.

52. Стецик Т. С. Лінгвопрагматика стратегії персуазивності в дебатах і промовах сучасних американських політиків: дис... канд. філол. наук: 10.02.04. Чернівці, 2015. 262 с.

53. Стилистика английского языка: учебник. / М.Д. Коваль, Ю.М. Скребнев. Київ: Вища шк., 1991. 257 с.

54. Тихоненко О.В. Специфіка стилістичного переміщення лексичних одиниць (на матеріалі публіцистичного стилю). *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Філологія»*. 2017. Вип.77. С. 115-119.

55. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В.М.Русанівський, О.О. Тараненко, М. П. Зяблюк. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2005. 752 с.

56. Федоренко О. Політичні неологізми-запозичення в англomовних засобах масової інформації. *Південний архів (філологічні науки). Романські, германські та східні мови*, № 73 (2018). С. 139–143.

57. Фесенко І.Л. Особливості перекладу політичних промов та текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічн.*, 2015. Випуск 55. С. 264-266.

58. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Підстилі та жанри. *Професійна медична сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів*. URL:[https://tdmuv.com/kafedra/internal/sus_dusct/classes_stud/uk/med/biol/rtn/українська%20мова%20\(за%20професійним%20спрямуванням\)/1/04.функціональні%20стили%20укр.%20мови.htm](https://tdmuv.com/kafedra/internal/sus_dusct/classes_stud/uk/med/biol/rtn/українська%20мова%20(за%20професійним%20спрямуванням)/1/04.функціональні%20стили%20укр.%20мови.htm)(дата звернення 15.08.2021).

59. Шевченко Л.І. Горизонтами модерної лінгвістики: збірник статей. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2014. 317 с.

60. Юджин А. Найда. До науки перекладу: збірник: *Питання теорії перекладу в зарубіжній лінгвістиці. Міжнародні відносини*, 1978. С.114-137.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

61. Benjamin Butterworth. Boris Johnson speech in full as coronavirus lockdown announced in England. URL: <https://inews.co.uk/news/politics/boris-johnson-announcement-speech-in-full-coronavirus-lockdown-england-817333?ITO=msn> (дата звернення: 12.10.2021).

62. Biden blames Trump for coronavirus-related school closures, calls education gap a ‘national emergency. The Washington Post. September 2, 2020.

URL:https://www.washingtonpost.com/politics/biden-schools-coronavirus/2020/09/02/8af87058-ed34-11ea-99a1-71343d03bc29_story.html (дата звернення 22.09.2021).

63. Boris Johnson – 24 November 2019.

URL: <https://www.conservatives.com/news/my-guarantee-to-get-brexit-done-and-unleash-britains-potential> (дата звернення 22.09.2021).

64. Boris Johnson: Cities slicker.

URL:<http://feedreader.com/observe/totalpolitics.com/articles%2F445862%2Fboris-johnson-cities-slicker.thtml%3F+itemId=1112397921?from=5972219> (дата звернення 24.09.2021).

65. Chaotic first debate: Taunts overpower Trump, Biden visions. URL: <https://apnews.com/article/election-2020-joe-biden-race-and-ethnicity-virus-outbreak-donald-trump-d8dd75752a0eef8c0311c6360d5d566a> (дата звернення 24.09.2021).

66. Climate change could cause sudden biodiversity losses worldwide. URL: <https://www.eurekalert.org/news-releases/504184> (дата звернення 22.09.2021).

67. David Hughes. Boris Johnson sticking to road map despite warnings of third coronavirus wave.

URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-statement-at-coronavirus-press-conference-5-april-2021> (дата звернення: 06.10.2021).

68. Joseph R. Biden, Jr. Inaugural Address. Transcript.

URL:<https://www.whitehouse.gov/briefingroom/speechesremarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr> (дата звернення 21.09.2021).

69. PM statement at coronavirus press conference: 5 April 2021. Prime Minister Boris Johnson made a statement at the coronavirus press conference. URL: <https://www.standard.co.uk/news/uk/boris-johnson-road-map-third-wave-covid-warning-b928075.html> (дата звернення: 06.10.2021)

70. Prime Minister's statement on coronavirus (COVID-19): 23 March 2020: Prime Minister Boris Johnson addressed the nation on coronavirus.

URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-address-to-the-nation-on-coronavirus-23-march-2020> (дата звернення: 11.10.2021).

71. Prime Minister's statement on coronavirus (COVID-19): 10 May 2020: Prime Minister Boris Johnson addressed the nation on coronavirus. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-address-to-the-nation-on-coronavirus-10-may-2020> (дата звернення: 12.10.2021).

72. Prime Minister's statement on coronavirus (COVID-19): 31 July 2020: Prime Minister Boris Johnson made a statement on coronavirus. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-statement-on-coronavirus-covid-19-31-july-2020> (дата звернення: 12.10.2021).

73. Simpson P. Stylistics: A Resource Book for Students / Paul Simpson. Psychology Press, 2004. 247p.

74. Schäffner Ch. Metaphor and translation: some implications of a cognitive approach. 2004.

URL:https://www.researchgate.net/publication/222188560_Metaphor_and_translation_Some_implications_of_a_cognitive_approach (дата звернення 22.09.2021).

75. SpeechPrime Minister's statement on coronavirus (COVID-19): 23 March 2020. Prime Minister Boris Johnson addressed the nation on coronavirus.

URL:<https://www.gov.uk/government/speeches/pm-address-to-the-nation-on-coronavirus-23-march-2020>(дата звернення 22.09.2021).

Summary

With the development of the socio-political system, the structure of public speaking was changed and improved depending on the level of education of the listener, the importance of the event and so on. As a result, there was an official political speech as a means of communication between politicians and people. Public speeches must be formed in accordance with certain rules and norms, including the norms of oratory and lexical and stylistic features, which are currently the task of special units at political headquarters. But the pragmatic intention has not changed, but has been somewhat modernized in accordance with the requirements of the time, remaining the main element in creating the speech text of politicians.

The relevance of the study lies in the growing interest in political discourse around the world and the need for accurate and adequate interpretation of it in translation, and in the analysis of speeches by Boris Johnson and Joe Biden over the past two years, based on contemporary material.

The object of research are lexical, syntactic and stylistic means in the speeches of modern politicians.

The subject of the research is the peculiarities of the translation of speeches of modern politicians from English, lexical and syntactic transformations of this translation.

The aim of the work is to determine the lexical, syntactic and stylistic means of expression in the speeches of modern politicians and methods of their translation.

Achieving this goal involves solving the following **tasks**:

- explore the definition of functional style;
- to determine the features of journalistic style in modern political discourse;
- to establish lexical, stylistic and linguistic-stylistic features of political speeches of Joe Biden and Boris Johnson in 2019 and 2021;
- describe the lexical and syntactic features, basic principles and translation techniques in the translation of political speeches;
- to analyze stylistic translation transformations on the example of speeches of modern politicians Joe Biden and Boris Johnson;

The study was based on speeches by contemporary politicians Joe Biden and Boris Johnson in 2019 and 2021.

Research methods: method of theoretical generalization, methods of component analysis and synthesis, comparative analysis of original and translated texts, contextual method, sociolinguistic and linguistic-stylistic analysis, conceptual-logical analysis, method of discursive analysis, elements of quantitative analysis.

The scientific novelty is that for the first time lexical and syntactic transformations in the translation of speeches by Joe Biden and Boris Johnson are analyzed.

The theoretical significance of the work is that its results contribute to the theory of functional varieties of language, systematize knowledge about the linguistic and stylistic features of political speeches. The conducted research expands the knowledge about the strategies of translation of speeches of modern politicians.

The practical significance of the results lies in the ability to comprehensively and logically use them in the training of professional translators, as well as in the development of methodological materials, lectures, special courses and seminars on translation theory, communication theory and translation of political speeches. Research can be useful in exploring the links between language and society, between language and politics, and in practical translation activities.

Approbation of work. The results of the work were discussed at the XIII All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference "Foreign Languages in Use: Academic and Professional Aspects" on March 17, 2021 in Khmelnytsky at Khmelnytsky University of Management and Law named after Leonid Yuzkov. The main provisions of our work are highlighted in the article "Lexical and syntactical devices of producing the pragmatic effect in Boris Johnson's speeches" // Foreign Languages in Use: Academic and Professional Aspects: Proceedings of the XIII All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation, Khmelnytsky: Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of Management and Law, 2021. pp. 72-73.

Structure of work. The work consists of an introduction, two chapters, conclusions and a list of sources used. The main content is set out on 73 pages. The full scope of the study is 82 p.

Our paper explores the concept of political speech and the problem of translation. The lexical, stylistic and syntactic methods used in the translation of English political speeches are also analyzed. Analyzing political speeches, we found a significant number of political terms, gaps, abbreviations, phraseological units and neologisms.

The most common method was the use of the following translation transformations: literal translation, concretization, synonymous replacement, addition, deletion and descriptive translation, the least common methods of translation is transliteration. After studying various texts of political speeches, we can say that such texts have a significant amount of use of stylistic means, such as epithets, metaphors, comparisons, hyperbole, the use of rhetorical questions.

Examining the different classifications of stylistic means of translation, a number of translation methods were identified, including the search for the equivalent, literal translation and descriptive as the most common methods, transliteration, transcription and translation transformations as less common.

As a result of the study, it was found that this type of text can cause some difficulties in translation. This is due to the fact that the specifics of such texts allow them to combine features of both journalistic and scientific, and possibly artistic.

It is determined that, taking into account the peculiarities of political speeches and studying the scientific literature on translation, it is possible to say that translators in the general sense of the process use: literal translation, translation transformations, including complex and develop certain translation strategies. There are three types of translation transformations:

1. **stylistic** (descriptive, synonymous substitutions, compensation)
2. **lexical** (addition, concretization, generalization, antonym)
3. **grammatical** (permutation, removal, addition)

Examination of translations showed that almost 39% were reproduced by literal translation, 24% - by descriptive method, 15% - by concretization, 10% - by adding and removing, 12% - by synonymous replacement.

Thus, it should be emphasized that the political speech of high-ranking American politicians is extremely important not only for the American people, but also for the peoples of the world. Therefore, the translation of such texts should be approached very carefully, given that they are not ordinary texts, but are formed in accordance with the conditions of speech and the political situation in relation to competitors, with the aim of exerting some influence on. Therefore, in many cases it is not advisable to use individual techniques and means of translation, but to develop a translation strategy, which should consist of a set of translation techniques for the most complete reproduction of the source text

Анотація

З розвитком суспільно-політичного устрою була змінена та вдосконалена структура публічного виступу в залежності від рівня освіти слухача, важливості події тощо. В результаті виникла офіційна політична промова, як засіб спілкування між політиками та людьми. Публічні виступи повинні бути сформовані відповідно до певних правил та норм, включаючи норми ораторського мистецтва та лексико-стилістичні особливості, що є на сьогодні завданням спеціальних підрозділів при політичних штабах. Але прагматична інтенція не змінилася, проте була дещо модернізована відповідно до вимог часу, залишаючись головним елементом створенні мовленнєвого тексту виступу політиків.

Актуальність дослідження полягає у зростаючій зацікавленості політичним дискурсом у всьому світі та потребою вірної та адекватної його інтерпретації при перекладі, та у аналізі промов Бориса Джонсона та Джо Байдена останніх двох років, які базуються на сучасному матеріалі.

Об'єктом дослідження виступають лексичні, синтаксичні та стилістичні засоби у промовах сучасних політичних діячів.

Предметом дослідження є особливості перекладу промов сучасних політичних діячів з англійської мови, лексичні та синтаксичні трансформації цього перекладу.

Метою роботи є визначення лексичних, синтаксичних та стилістичних виразових засобів у промовах сучасних політичних діячів та прийоми їх перекладу.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- дослідити визначення поняття функціонального стилю;
- визначити особливості публіцистичного стилю в сучасному політичному дискурсі;
- встановити лексичні, стилістичні та лінгвостилістичні особливості політичних промов Джо Байдена та Бориса Джонсона 2019 та 2021 років;
- охарактеризувати лексичні та синтаксичні особливості, основні принципи та перекладацькі прийоми при перекладі політичних промов;
- проаналізувати стилістичні перекладацькі трансформації на прикладі промов сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона;

Матеріалом дослідження слугували промови сучасних політичних діячів Джо Байдена та Бориса Джонсона 2019 та 2021 років.

Методи дослідження: метод теоретичного узагальнення, методи компонентного аналізу та синтезу, порівняльний аналіз текстів оригіналу та перекладу, контекстуальний метод, соціолінгвістичний та лінгвостилістичний аналіз, концептуально-логічний аналіз, метод дискурсивного аналізу, елементи кількісного аналізу.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше аналізуються лексичні та синтаксичні трансформації в перекладі промов Джо Байдена та Бориса Джонсона.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що її результати роблять внесок у теорію функціональних різновидів мови, систематизують знання про лінгвостилістичні особливості політичних промов. Проведені дослідження

розширюють знання про стратегії перекладу промов сучасних політичних діячів.

Практичне значення результатів роботи полягає в можливості комплексно та логічно використовувати їх в процесі підготовки професійних перекладачів, а також при розробці методичних матеріалів, лекційних курсів, спецкурсів та семінарів за спеціальностями теорії перекладу, теорії комунікації та тематики особливостей перекладу промов політичних діячів. Дослідження може бути корисним при вивченні зв'язків між мовою та суспільством, між мовою та політикою та в практичній перекладацькій діяльності.

Апробація роботи. Результати роботи обговорювались на XIII Всеукраїнській науково–практичній інтернет-конференції «Foreign Languages in Use: Academic and Professional Aspects» 17 березня 2021 року в м.Хмельницький у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова. Основні положення нашої роботи висвітлено у статті «Lexical and syntactical devices of producing the pragmatic effect in Boris Johnson`s speeches»// Foreign Languages in Use: Academic and Professional Aspects: збірник тез XIII Всеукраїнської науково- практичної конференції за міжнародної участі, Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С 72-73.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 73 с. Повний обсяг дослідження – 83 с.

У нашій роботі досліджується поняття політичної промови та проблеми перекладу. Також проаналізовано лексичні, стилістичні та синтаксичні прийоми, які були застосовані при перекладі англійських політичних промов. Проаналізувавши політичні промови, ми виявили значну кількість політичних термінів, лакун, скорочень, фразеологічних одиниць та неологізмів.

Найбільш розповсюдженим способом виявилось використання таких перекладацьких трансформацій: дослівний переклад, конкретизація, синонімічна заміна, додавання, вилучення та описовий переклад, найменш

поширені способи перекладу це транслітерування. Після вивчення різноманітних текстів політичних промов, ми можемо сказати що, подібні тексти налічують значну кількість використання стилістичних засобів, таких як епітети, метафори, порівняння, гіпербола, використання риторичних запитань.

Дослідивши різні класифікації способів перекладу стилістичних засобів, було виділено низку способів перекладу, до яких належить пошук відповідного еквіваленту, дослівний переклад та описовий як найбільш розповсюджені способи, транслітерування, транскрибування та перекладацькі трансформації як менш розповсюджені.

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що такий тип текстів може викликати певні труднощі при перекладі. Це пов'язано з тим, що специфіка таких текстів дозволяє їм поєднувати у собі риси як публіцистичного і наукового, а можливо й художнього.

Визначено, що, враховуючи особливості політичних промов та вивчаючи наукову літературу з теми перекладу, можливо стверджувати, що перекладачі в загальному розумінні процесу використовують: дослівний переклад, перекладацькі трансформації, в тому числі комплексні та розробляють певні стратегії перекладу. Виділяють три типи перекладацьких трансформацій:

1. **стилістичні**(описовий, синонімічні заміни, компенсація)
2. **лексичні** (додавання,конкретизація,генералізація,антонімічний)
3. **граматичні** (перестановка, вилучення,додавання)

Розгляд перекладів показав, що майже 39% відтворено дослівним перекладом, 24% - описовим способом, 15% - конкретизація,10 % - додавання та вилучення, 12% - синонімічна заміна.

Отже, слід підкреслити, що політична промова американських політиків високого політичного рангу має вкрай важливе значення не тільки для американського народу, а й для народів всього світу. Тому дуже уважно потрібно підходити до перекладу такого роду текстів, зважаючи на те, що вони не є не звичайними текстами, а формуються згідно з умовами виступу та політичною ситуацією відносно конкурентів, маючи за мету здійснення певного

впливу на. Тому в багатьох випадках не є доцільним використовувати окремі прийоми та засоби перекладу, а здійснювати розробку стратегії перекладу, яка має складатися з комплексу прийомів перекладу для найбільш повного відтворення вихідного тексту.